

Jašubeg en Jered

Novice iz Drugotnosti 40

fanzin za fantazijo, znanstveno fantastiko in horor ter svet Drugotnosti ♦ ISSN 1855-6434 ♦ letnik IX ♦ oktober 2016

SPEKULATIVNE ZGODBE

Danila Žorž: TRGOVEC

Tanja Mencin: ANUBISOVO PREKLETSTVO

Edo Rodošek: BRODOLOMCA

Samo Petančič: KLIC GLOBOKEGA

Zmajeва šamanka (foto Andrej Ivanuša)

NOVOPEČENI

■ Kje ste novi avtorji?

Verjamem, da je v Sloveniji precej ljubiteljev in ljubiteljic fantazije, znanstvene fantastike in hororja, ki imajo tudi ustvarjalno energijo. Žal nimamo nobenega periodičnega glasila, ki bi redno objavljalo in s svetovanjem pomagalo avtorjem pri njihovih prvih korakih v svet ustvarjalnosti. Prav Jašubeg en Jered torej orje ledino.

■ Kaj lahko pričakujete?

Vsako delo bo šlo skozi nekaj rok. Prvo sito je pravopisno, torej skladnja in pomenoslovje. Nadalje gre skozi vsebinsko pretresanje. Ne bomo iskali napak, temveč kvaliteto. Objavili bomo dve ali tri najkvalitetnejše zgodbe. Objavili bomo zgoščeno oceno vsakega prispelega dela, pri čemer bomo avtorjem svetovali, kako naprej.

■ Kam poslati umetnine?

Svoje umetnine pošljite na e-naslov:
bojan.ekselenski@gmail.com

V tej številko pričenjamo z Uvodnim modrovanjem, nato sledijo spekulativne novice O veselju, življenju in sploh vsem (hvala Douglas Adams!), ki prinašajo med drugim tudi poročilo s Fantasycon by the sea 2016.

⇒ *Več na straneh od 3 do 5.*

Še več pa poročamo v rubriki in sicer o festivalu Grossmann, o novi spekulativni reviji Supernova, o NMN in o Rikon 2016.

⇒ *Več na straneh od 6 do 19.*

V rubriki POGLEDI se je Darth Boki lotil predavanja o temnih in drugih silah pri pisanju v prvi večni epizodi. Andrej pa je dodal raziskavo o malih pravljicnih ljudstvih (beri: o palčkih, encih, ipd.)

⇒ *Več na straneh od 20 do 32.*

S tem smo zaključili teoretiziranje in se lotimo literature. Prinašamo vam večne spekulativne zgodbe uveljavljenih in manj uveljavljenih pisateljev in pisateljic z naše strani Alp (menda 'sončne strani') - Danila Žorž: TRGOVEC; Tanja Mencin: ANUBISOVO PREKLETSTVO; Edo Rodošek: BRODOLOMCA in Samo Petančič: KLIC GLOBOKEGA. Za sol na koncu pa je poskrbel Bojan Ekselenski s pesmijo PALICA.

⇒ *Več na straneh od 33 do 55.*

Na zadnji strani pa skrbno preberite razpis za zbirko ZVEZDNI PRAH 3 in pobrišite prah s tipkovnic ter pošljite svojo novo spekulativno zgodbo.

Jašubeg en Jered - novice iz Drugotnosti

ISSN 1855 - 6434 Fanzin za fantazijo, znanstveno fantastiko in horor ter svet Drugotnosti

Izdajatelj in sourednik: **Bojan Ekselenski**, Ljubljanska cesta 5A, 3000 Celje
+386 40 642 356 / bojan.ekselenski@gmail.com / pisatelj.net

Urednik in oblikovanje: **Andrej Ivanuša**, Borštnikova 33, 2000 Maribor
+386 41 732 342 / andrej@andros.si / www.andros.si

Copyright © 2016 društvo Zvezdni prah Maribor, Stritarjeva 24, 2000 Maribor, www.zvezdni-prah.si
Vse pravice pridržane. Besedila, slike in oblikovne rešitve je prepovedano kopirati na kakršenkoli način brez dovoljenja izdajatelja.

PRIJETNE IN NEPRIJETNE ZADEVE

Modroval kapitan Andy

V zadnjega pol leta se je pripetilo veliko prijetnih dogodkov na polju naše spekulativne scene.

Konvencija NMN ali daljše Na meji nevidnega v Ljubljani je bil še boljši in sedaj se že skoraj lahko postavimo ob bok podobnim dogodkom po svetu. Če ga bodo raztegnili na dva dni, smo že zmagovalci. To vsekakor drži, saj je bilo več kakor 1300 obiskovalcev v enem dnevu in vedno več jih je bilo urejenih v skladu z liki iz filmov, knjig in računalniških iger. Kaj takega si še pred petimi leti nismo mogli niti zamisliti, da je mogoče doživeti v podalpski deželi.

Vsekakor ne moremo mimo ljutomerskega festivala Grossmann, ki odlično predstavlja filme groze in pripravlja svetovno odmevne delavnice.

O novem festivalu na Jesenicah, ki so ga poimenovali Meteorita, je bilo govora že v prejšnji številki. A neumorni organizatorji so naslednji festival že najavili za 1. april 2017 (upam, da to ni prvoaprilska šala).

Prišla je tudi nova revija za spekulativno literaturo Supernova v režiji CLD ali daljše Celjskega literarnega društva. Tako je sedaj ustvarjalcem na voljo za objavljanje literarna revija SUPERNOVA, naš že uveljavljeni fanzin JEJ ali daljše JAŠUBEG EN JERED in še zbirka spekulativnih zgodb ZVEZDNI PRAH, ki izide občasno. Torej imate pisatelji in pisateljice, pa tudi poeti in poetinje, dovolj možnosti za začetno in tudi nadaljevalno uveljavljanje. Naj vsi uspevajo in prispevajo k razcvetu spekulativne umetnosti na Slovenskem.

Seveda pa to na drugi strani pomeni velike težave, saj moramo uredniki in založniki zbrati kar veliko volje in sredstev, da se to vse uresniči. Tu in tam naletimo na dobrodelneže, ki nam pomagajo pri izvedbi projektov. Vendar tisti, ki bi morali prvi pristopati in pomagati, raje skrivajo glavo v pesek kakor noj in ne vidijo ničesar čez svoje birokratske naočnike. Njim je menda v pisarnah prav prijetno toplo.

A kako naprej? Ozreti se je potrebno v prihodnost, ki jo tako radi opisujemo, in se lotiti viteških bojov, ki jih spet tako radi opisujemo, da premagamo ovire in še bolj zavzeto nadaljujemo z delom na polju spekulativne umetnosti.

Vsekakor pa vas vabim, da prispevate svoja dela, da se udeležite prireditev in festivalov in se nam pridružite pri kreativnem ustvarjanju fantastične/fantazijske bodočnosti.

Naj bo sila z vami!

Ehm ... pogumno gremo do meje Vesolja (ali nekaj takega).

NOVE SPEKULATIVNE EDICIJE

(po COBISS-u, do 30. sept. 2016)

Izdane:

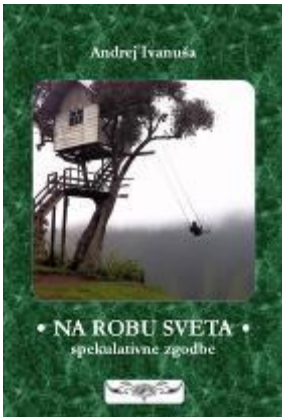
- Ekselenski, Bojan: Vzpon Elejle [Elektronski vir]: povesti iz sage Vitezi in čarovniki
- Ekselenski, Bojan: Vzpon Elejle: povesti iz sage Vitezi in čarovniki
- Bujanović Kokot, Hana: Nevarna igra
- Ekselenski, Bojan: Padec svetih [Elektronski vir]: povesti iz sage Vitezi in čarovniki
- Kokalj, Vida: Fant, ki je sejal zvezde: mladinski roman
- Čabraja, Mia: Klara
- Remec, Miha: Iks ali Velika samota Noetove barke: trilogija Iksion-Iksia-Iks
- Remec, Miha: Iksia ali slovo živos-

trojnega človeka: trilogija Iksion-Iksia-Iks

- Remec, Miha: Iksion: trilogija Iksion-Iksia-Iks
- Florjančič, Maruša: Arcanum
- Malovrh, Marcel: Boj pozabljenih

V tisku:

- Srečkar, Janja: Hitra frekvenca [Elektronski vir]: če bi prejeli nadzemsko moč - kaj bi storili z njo?
- Remec, Miha: Iks ali Velika samota Noetove barke [Elektronski vir]: trilogija Iksion-Iksia-Iks
- Remec, Miha: Iksia ali Slovo živostrojnega človeka [Elektronski vir]: trilogija Iksion-Iksia-Iks
- Remec, Miha: Iksion [Elektronski vir]: trilogija Iksion-Iksia-Iks

ZBIRKA SPEKULATIVNIH ZGODB

Andrej Ivanuša je pri založbi PRO-ANDY iz Maribora izdal zbirko svojih dvaindvajsetih spekulativnih zgodb na 200 straneh formata A5. Nekaj od teh je bilo objavljenih v različnih edicijah (Nedeljski dnevnik – skok v tretje tisočletje; revija Življenje in tehnika, fanzin JEJ, itn.), nekaj pa jih je objavljenih prvokrat. Med njimi je tudi nagrajena Na konici grajskega stolpa (nagrada Drejček in trije marsovčki, 2011, za najboljšo fantazijsko zgodbo). V hrvaščini in srbskem jeziku so objavili zgodbe iz knjige na Festivalu fantastične književnosti FFK, Pazin, Hrvatska in edicijah SF Portal, Antologija Regia Fantastica in Terra, ki jih izdaja SCI&FI Udruženje građana Fanovi naučne fantastike Beograd, Srbija.

ZMAJEVA ŠAMANKA

Fotografijo na prvi strani je naredil Andrej Ivanuša in je nastala na Zagreb fantasy convention junija 2016. Ena izmed likovnik ustvarjalcev je razstavila fantazijske slike, predvsem zmajev. Izza stojnice je razobesila čudovito fantazijsko pokrajino z zmajem v sredini. Preoblekla se je v šamanko. Vse predmete in oblačila je izdelala sama. Predvsem je navdušila z izdelavo šamanske palice. Postavila se je v fantazijsko okolje in se zlila z njim. Tako je nastala cela serija fantazijskih slik, ki so uporabne tudi za ilustracijo kakšne izmed fantazijskih zgodb. Verjetno jih bomo na straneh JEJ objavili še nekaj.

FANTASYCON SCARBOROUGH 2016

FantasyCon v Scarboroughu se je odvijal od 23. do 25. septembra. gre za britansko konvencijo fantazije, ki je bolj usmerjena v literarno ustvarjanje. Glavnino programa so predstavljale pisateljske vsebine (paneli, delavnice, predavanja) in predstavitev knjig. Bilo je tudi ostalega, a kot začimba in ne rdeča nit. Že seznam častnih gostov kaže na »klasično« konvencijo: Adam Nevill (večkrat nagraden za horor in nadnaravno fikcijo); Francise Hardinge (večkrat nagrajena za otroško fantazijo in fantazijo za mlade odrasle); Scoot Lynch (popularen avtor fantazije iz ZDA); James Smythe (nominiran za nagrado Arthur C Clarke 2016); Elizabeth Bear (večkratna dobitnica Hugo nagrade za fantazijo) in Mike Carey (avtor *Girl With All The Gifts*, po katerem bo kmalu posnet film).

Naj navedem nekatere zanimive tematike, ki so jih predstavili na panelih in predavanjih. Predstavljam samo del, ki je po svoje ilustracija razmer na razvitem trgu.

Oslepela me je z znanostjo

Tema tega predavanja je bila, koliko znanosti je lahko v ZF pripovedi. Sodelovali so Elizabeth Bear, Gareth L Powell, Ian Sales, Ren Warom in Alex Lam, ki je bil moderator.

To je vrsta magije

Predavanje o vlogi magije v fantaziji. Jo sploh potrebujete? Kako jo primerno uporabiti? Sodelovali so Sue Tingey, Irene Soldatos, James Bennett, Peter Newman, Peter McLean in Lucy Hounsom kot moderatorka.

Pisanje kratke zgodbe

Odličen panel o vedno zanimivi tematiki za vse avtorje spekulativne fikcije. Predaval je Andrew Hook (avtor, urednik in pedagog).

Suženj plačila

Panel se je pozabaval z na zahodu precej aktualno temo – Kako se avtor sooči z »razprodajo«, pisanjem za denar. Na panelu sodelovali Meg Davis, Mark Morris, Scott

Andrews, Penny Reeve in Gav Thorpe v vlogi moderatorja.

Raketni mož

Je po letih prevlade vesoljskih žajfnic (Space opera) čas za vrnitev na Zemljo? Se mora znanstvena fikcija usmeriti na naš domači svet? O tem so debatirali Nina Allan, Gareth L Powell, Al Robertson, Matthew De Abaitua ob moderiranju Jacey Bedford.

Poleg tega je bilo še veliko prireditvev, zabav in predstavitev knjig. Dobitnikii nagrad so: najboljša antologija - *The Doll Collection*, ur. Ellen Datlow (Tor Books); - najboljši umetnik(-ca): Julie Dillon; - najboljša zbirka: *Ghost Summer: Stories*, Tananarive Due (Prime Books); najboljši grafični roman (strip): *Bitch Planet*, Kelly Sue DeConnick, Valentine De Landro, Robert Wilson IV and Cris Peter (Image Comics) (#2–5); najboljši fantazijski roman (the Robert Holdstock Award): *Uprooted*, Naomi Novik (Macmillan); najboljša filmska in TV produkcija: *Jonathan Strange & Mr Norrell*, Peter Harness (BBC One); najboljši horor roman (the August Derleth Award): *Rawblood*, Catriona Ward (Weidenfeld & Nicolson); najboljša neodvisna izdaja: *Angry Robot* (Marc Gascoigne); najboljši magazin (literarna revija): *Beneath Ceaseless Skies*, ur. Scott H. Andrews (Firkin Press); najboljši prvenec (the Sydney J. Bounds Award): Zen Cho, for Sorcerer to the Crown (Macmillan); najboljša ne-fikcija (kakor se že to sliši na konvenciji fantazije): *Letters to Tiptree*, ed. Alexandra Pierce and Alisa Krasnostein (Twelfth Planet Press); najboljša novela: "The Pauper Prince and the Eucalyptus Jinn", Usman T. Malik (Tor.com); najboljša kratka fikcija: "Fabulous Beasts", Priya Sharma (Tor.com); posebna nagrada (the Karl Edward Wagner Award): The FantasyCon redshirts, past and present.

Darth Boki

GROSSMANN

12. FESTIVAL FANTASTIČNEGA FILMA IN VINA / 12. - 16. julij 2016 / Ljubljana

Poroča Andrej Ivanuša

Žal se letošnjega Grossmanna ni udeležil nihče iz redakcije JEJ. Tako je tale zapis le povzetek tega, kar je že sicer bilo objavljeno v različnih medijih.

Dvanajsti festival je dozorel v vseh pogledih. Filmski program je obsegal tekmovalni program HUDI MAČEK za najboljši celovečerni film, v GROSSMANN GRINDHOUSE so bili predstavljeni kulturni klasiki prihodnosti, prikazali so filme Jana Harlana, ki je bil letošnji častni gost, v programu HRUPNI MAČEK si iskali najboljši glasbeni dokumentarec, MELIES D'ARGENT je tekmovalni program za najboljši evropski kratki fantastični film festivala, SLAKOV HUDI MAČEK pa tekmovalni program za najboljši kratki film. V GROSSMANN OFFBEATS so prikazali vse, kar je neprijetno, nadzansko in bizarno. ZAČARANI KINO je prinesel program za za otroke in mladostnike, TORTURE GARDEN je B-maraton krvi, akcije in čudaštev - v sodelovanju z Jinga Films, NA FANTASTIČNI STRANI ALP so bili izvedeni balkanski neodvisni žanrski filmi in program KINO KLOPOTEC ali slovenski film 2.0 po izboru Marcela Štefančiča.

Spremljevalni program je obsegal razstavo Toneta Stojka - Porumenele fotografije, prikazali so nove filmske knjige, seveda festival ni minil brez glasbenega programa, simpozijev in

okroglih miz ter delavnice filmskih veččin. Nekateri so se poskusili v velikem filmskem kvizu in v poslušanju zgodbe o živalskem vrtu. Zbiralci so uživali na subkulturni tržnici, kjer so menjavali filme, plošče, stripe, posterje in figure. Zaključek ZOMBIE WLAK pa je žal zmotil dež in je pač prireditel potekala v sejemskem šotoru.

Drugi del festivala je vinski program in tekmovanje VINSKI ŠAMPION HUDI MAČEK za najboljšo vino festivala.

Letošnji gost vinskega programa je štajerski vinar z Nove Zelandije Nick Gee. Preden je prišel v Slovenijo, natančneje na Štajersko pod Pohorje, je Nick Gee delal v številnih kletah po vsem svetu, od Nove Zelandije, Avstralije in ZDA do Nemčije in Francije. Leta 2010 je v Sloveniji ustanovil lastno vinarsko podjetje Heaps Good Wine Company z vinogradi v Oplotnici in Ritzoju. Trenutno proizvedejo 25 tisoč steklenic na leto iz sort sivi pinot, chardonnay, modri pinot, modra frankinja in zweigelt. Nick Gee o vinu govori naravnost, brez dlake na jeziku in zapletanja.

NAGRADE

Nagrado za življenjsko delo je prejel legendarni producent Jan Harlan. Bil je asistent produkcije pri Peklenski pomaranči, delal je s Stanleyem Kubrickom pri vseh njegovih filmih, ki so sledili.

On je bil tisti, ki je predlagal uporabo skladbe *Tako je govoril Zaratustra* v filmu *2001: Odiseja v vesolju* in kasneje dokončal film *Široko zaprtih oči*.

HUDI MAČEK za najboljši celovečerni film so podelili: *Scherzo Diabolico* (Mehika, ZDA; 2015; Adrian Garcia Bogliano) /*Redek primer napete in dobro odigrane drame o grozi vsakdanjega življenja, ki se spremeni v triler in slasher, poln nepričakovanih preobratov in črnega humorja ter podkrepljen z osupljivo klasično glasbeno podlago.* /

Posebna omemba: Napad irhastih zombijev (*Attack of the Lederhosen-zombies*; Avstrija; 2016; Dominik Hartl) - HRUPNI MAČEK za najboljši glasbeni dokumentarec: *Odpadki druge generacije – po stopinjah nekega punka* (Slovenija; 2016; Dunja Danial) - SLAKOV HUDI MAČEK za najboljši kratki film: *Izginotje Willieja Bingham* (*The Disappearance of Willie Bingham*; Avstralija; 2015; Matt Richards) - MELIES D'ARGENT za najboljši evropski fantastični kratki film *Zobki* (*Quenottes*; Luksemburg; 2015; Pascal Thiebaut, Gil Pinheiro) - VINSKI ŠAMPION HUDI MAČEK za najboljšo vino: *Ranfol* (Kos) - *Mala delavnica groze je Samaritan* (V. Rovšnik).

GOSTJE

- Jan Harlan (Velika Britanija), producent, častni gost in dobitnik nagrade za življenjsko delo.
- Christian Hallman (Švedska), režiser, producent, režiser filma *Sensoria*, prikazan v tekmovalnem programu *Hudi maček*
- Lanna Olsson (Švedska), igralka
- Margarethe Tiesel (Avstrija), igralka
- Simon Rumle (Velika Britanija), režiser, scenarist
- Steve Oram (Velika Britanija), igralec, scenarist, režiser
- Matej Nahtigal (Slovenija), režiser
- Tomi Matič (Slovenija), producent
- Mitja Sočič (Slovenija), režiser
- Damir Pirić (BiH), režiser
- Dunja Danial (Slovenija), režiserka
- Jasna Babič (Slovenija), scenaristka
- Slobodan Šijan (Srbija), režiser, slikar
- Tone Stojko (Slovenija), fotograf
- Romain Roll (Luksemburg), producent
- Julian Richards (Velika Britanija)
- Nick Gee (Nova Zelandija, Slovenija), vinar je bil glavni gost vinskega programa in je vodil degustacijo tekmovalnih vzorcev.
- ... in še številni drugi!

Sicer pa je festival v vseh pogledih znova prinesel nekaj superlativov in znova prikazal, da organizatorji znajo.

SUPERNOVA

Pripravil Darth Boki

PRELUDIJ ZA SUPERNOVO

22. septembra 2016 je iz tiskarne prišla Supernova, prva slovenska tiskana revija za spekulativno fikcijo.

Če berete ta magazin, vam ni treba razlagati, kaj je to spekulativna fikcija. Zagotovo imate radi fantazijo, znanstveno fikcijo in nadnaravni horor.

Revijo izdaja Celjsko literarno društvo (CLD), ki se je s tem dejanjem postavilo na galaktični literarni zemljevid. Odgovorni urednik je Ivan Janez Domitrovič, predsednik Celjskega literarnega društva, glavni urednik je Bojan Ekseleški, a pomočnik glavnega urednika je Andrej Ivanuša iz Zvezdnega prahu. Lektorica je Sabina Štrubelj, ki ji je to delo zaupano zaradi njenega poznavanja spekulativne fikcije.

Uredništvo se je odločilo, da bo začetek skromen. Revija ima zelo zahtevno nalogo na čudaški slovenski literarni sceni. Prepričati mora, da je spekulativna fikcija tudi resna in odrasla literatura, ki lahko zadosti visokim estetskim merilom.

Prva, malce bolj plašna predstavitev se je odvijala 22. septembra v zakulisju akademije ob 15. obletnici društva. Takrat smo razdelili še tople izvode članstvu CLD.

Osrednja slovenska predstavitev je bila na konvenciji Na Meji nevidnega (NMN) v Ljubljani. Pred polno dvorano je glavni urednik predstavil revijo, njeno usmeritev in umestitev v slovenski kulturni prostor. Ker gre za prvo tovrstno slovensko publikacijo, je silno pomembno, da že od začetka gradi na kakovosti.

Uredništvo si za vsako prispelo delo vzame čas. Zlasti se uredništvu zdi pomembno delo z neveljavljenimi avtorji(-icami). Mnogi imajo zanimive ideje, interpretirane na zanimiv način, a jim zaradi neizkušenosti manjka obrtniških veščin. Uredništvo ima tu vlogo mentorja, ki s koristnimi namigi pomaga avtorju, da delo pripelje do objave. Ključne besede uredništva so: **kakovostno delo z avtorji**.

Zaradi ohranjanja stika z moderno spekulativno literaturo v reviji objavljajo tudi tuji avtorji in avtorice. Že na jezikovno bližnjem območju Hrvaške in Srbije izhaja kar nekaj kvalitetne tiskane periodike, kjer se kalijo kakovostna avtorska imena.

ROJSTVO

Supernova se je kot ideja že nekaj časa valjala v glavah Andreja in Bojana. Pravzaprav je ideja za revijo Bojanova, a ime je skočilo iz Andrejeve glave. Potem je zaradi okoliščin vse potihnilo do poznopomladne plohe.

Takrat se je Bojan odločil, da je čas za naslednji korak. Naredil je načrt. Najprej je med domače in tuje avtorje/avtorice poslal novico, da bo neka zvezda izbruhnila v supernovo in pozval vse, naj bodo v prvi vrsti.

Tako se je preko poletja izkristaliziralo, kako bo vse skupaj dejansko izbruhnilo.

Na začetku jeseni je založništvo prevzelo Celjsko literarno društvo, ki je s tem stopilo na področje, kjer še ni bilo nobeno sorodno društvo. Celjsko literarno društvo je dovolj dolgo na sceni z vsemi potrebnimi izkušnjami in je ravno prav inovativno, da ima revija potrebno podporo. Na tej osnovi lahko pridobi tudi dodatno člansko bazo. Svoje delovanje tako širi na nekatera, v Sloveniji zapostavljena literarna območja.

VSEBINA

Prva številka prinaša pisan nabor znanih domačih in tujih imen v družbi mladih avtorskih peres.

Uvodnika sta spisala Glavni in odgovorni urednik (Ivan Janez Domitrovič in Bojan Ekselenski)

Uvodni esej je namenjen s standardu priprave prvopisa (rad ima ta izraz dr. Andreja Blatnika). Gre za poročila, saj uredništvo ne bo rinilo z glavo skozi zid. Besedilo je prispeval kar glavni urednik.

PROZA

Gremo kar po abecedi.

Edo Rodošek je prispeval kratko zgodbo *Kariera*. Gre za politično satiro, ki še kako dobro zadene današnji čas. Prerokba, ki se je uresničila.

Miha Mazzini je prispeval miniaturo *Vstajenje*. Zgodba pove, kaj se zgodi, če nekoga oživijo ...

Stevan Šarčević je prispeval zgodbo *Viva la Revolución*. Zgodba govori o vojni in položaju na prvi liniji fronte.

Teja Gale je po letih mlada, po pisateljskih izkušnjah pa niti ne. Njena kratka zgodba *Ječa* je poetična pripoved o življenju.

Vsaka od štirih zgodb je nekaj posebnega in kot celota demonstrirajo literarno širino spekulativne fikcije. Tudi avtorji(-ice) so različni, da bolj ne bi mogli biti.

Edo Rodošek pripada starejši generaciji zlate dobe slovenske znanstvene fikcije (mimogrede: znanstvena fikcija je njegov izraz in je gotovo ustrežnejši od znanstvene fantastike) in je (pri) znan zlasti v angleško govorečem svetu s svojimi nekaj čez 90 objavami v različnih magazinih.

Mihe Mazzinija skoraj ni treba predstavljati. Letos (2016) je dobil Kresnikovo nagrado za roman *Otroštvo*. Njegov ustvarjali opus je res ogromen in zlasti raznovrsten, s čimer potrjuje renome vsestranskega in vrhunškega slovenskega pisatelja.

Stevan Šarčević je priznan srbski književnik. Njegova kratka zgodba v *Supernovi* je njegov prvi slovenski prevod. Njegov ustvarjalni opus je izredno bogat in je prejel mnoge nagrade za prozo in poezijo.

Teja Gale je mlada avtorica, ki je izdala štiri romane. Pod njih se je pod-

pisala s psevdonimom **Annalight Night**. Najprej je ljubiteljke urbane fantazije presenetila s trilogijo *Uslužbenka*. Trilogija je pokazala izredno zrelo pisanje in zgodbo. Kasneje je izdala še *Poljub Črnega jezera*, kjer je še nadgradila svoje ideje. Poskuša tudi kot pesnica in prvi poskusi obetajo.

POEZIJA

Marsikdo bo pomislil – fantazijska poezija? WTF? Poezija v spekulativni fikciji sploh ni takšna nenavadnost. Mnogi kvalitetni avtorji(-ice) spekulativne fikcije v svojo prozo vmešajo poezijo in z njo obogatijo pripoved. Čista poezija je že malce redkejša dobrina in uredništvo Supernove se je odločilo, da to podpre. Tovrstna poezija je vedno na tankem ledu, kaj je in kaj ni fikcija. No, teorijo prepuščamo teoretikom ...

Tanja Mencin je že precej izkušena pesnica in pisateljica. Izdala je že nekaj pesniških zbirk. Objavljene so pesmi:

- Saj je vseeno,
- Vračanje,
- Praznjenje.

Omenil sem, da se Teja Gale poskuša tudi kot pesnica. Objavljena je pesem *Vila* (prevedena tudi v hrvaščino).

Andrej Ivanuša je že star pesniški in pisateljski maček. Objavljeni sta dve pesmi:

- Dvojčka,
- Modri planet.

Zadnja stran je pripadala uredniku **Bojanu Ekselenskemu** in njegovi pesmi Supernova, ki nekako sodi v prvo številko.

VIZIJA

Naslednje številke bodo prinašale prozo, poezijo, eseje, recenzije in kakšen intervju. Ključne besede so sloven-

ska spekulativna fikcija. Recenzij leposlovja, ki ni v slovenskem jeziku ne bomo objavljali. Prednost imajo domači avtorji.

Razkrijem lahko, da bo naslednja številka še bolj mednarodna. Razmišljam tudi o večji nakladi, saj je prve številke že neokusno malo in je skoraj pošla. Čeprav gre za brezplačno publikacijo, se ne deli kar tako vsem počez.

Naslovnice bodo sledile duhu Vsesledja, glavne revije Celjskega literarnega društva, ki izhaja že 15 let. Na naslovnih bodo znani tuji in domači avtorji/avtorice spekulativne fikcije. Začeli bomo z Julesom Vernom, očetom sodobne znanstvene fikcije.

RAZPIS

Supernova sprejema sledeče:

- Miniature do 1000 besed,
- Kratke zgodbe do 4000 besed,
- Esej (2000 do 4000 besed),
- Recenzija (2000 – 4000 besed),
- Poezija (do 200 vrstic)
- zadnja stran – pesem ali miniatura (do 20 vrstic).

Rok za pošiljanje:

- pomladanska številka: 15 februar,
- jesenska številka: 15. avgust.

Kar prispe po tem datumu se vzame za naslednjo številko.

SELEKCIJA

V ozadju objave ali neobjave ni nobene kuhinje, temveč so merila precej preprosta. Vsakdo v roku dan ali dva dobi obvestilo, da je uredništvo prejelo delo in v 10 do 14 dneh dobi obvestilo glede možnosti objave.

Uredništvo se je naučilo osnov bon-tona in eno od pravil veli, da je korektno, če se avtorje pravočasno obvesti

glede prejema besedila in kasneje objave.

Uveljavljeni avtorji(-ice), ki pošljejo vsebinsko ustrezen prispevek, ki je bil že kje objavljen, gre v objavo nespremenjen. Če prispevek ne sodi v vsebinski okvir, se avtorja(-ico) o tem obvesti.

Neuveljavljeni avtorji(-ice), oziroma prve objave, gredo na tnilo urednika, ki se delu temeljito posveti:

- delo je objavljivo brez sprememb,
- delo je objavljivo z drobnimi popravki,
- delo je objavljivo z aktivnim sodelovanjem urednika,
- delo je žal neobjavljivo.

Urednik aktivno dela z avtorji alineje 2 in 3. Avtor, ki je poslal neobjavljivo delo dobi koristne pripombe, kaj je potrebno za objavo. Ker gre za težave pri ideji, njeni interpretaciji in literarni formi, avtor običajno delo napiše skoraj iz nič. Skratka, za vsako odločitvijo uredništva je argument.

Seveda pa mnenje uredništva ni vse-mogočno, je samo skladno z začrtano uredniško politiko. Delo, ki ga uredništvo Supernova skoraj zavrne je mogoče odlično za uredništvo kakšne druge revije. V Sloveniji spekulativno fikcijo kot del svoje vsebine objavljata Življenje in tehnika ter Joker. Lahko poskusite tudi tam.

Poročajo Darth Boki, Darth Andy, Rebeka Žerovnik

NA SVETLI STRANI TEMNE SILE

Temna stran sile je bila vedno močna v Ljubljani. Sithi smo v Ljubljani običajni gostje in uporniški izmečki so se na usodni dan, 1. oktober, dan Na Meji Nevidnega (NMN) poskrili v svoje vlažne jazbine.

Letošnje leto smo doživeli že četrto inkarnacijo konvencije ljubiteljev fantazije in znanstvene fantastike, kot dogodek definira napis na spletni strani

<http://namejinevidnega.si>. Konvencija je, glede na lansko izdajo, precej zrasla. Postala je del leta vse več ljubiteljev nam ljubih žanrov.

Odvijala se je v prostorih Kreativnega centra Poligon na območju nekdanje Tobačne. Sam prostor je komaj dovolj velik za vse, kar se je dogajalo. Še najbolj je motil nekakšen skladiščni prostor, ki je dogajanje nič kaj nežno razčesnil na dva kosa.

V okviru konvencije so bili tudi natečaji, o čemer kasneje:

- Najboljša zgodba (angleščina in slovenščina)
- Najboljše likovno delo.
- Osrednji natečaj s tekmovanjem pa je bil seveda cosplay.

Na prizorišču je bilo tudi nekaj stojnic, znaten del so zasedle trgovine s takšno ali drugačno geekovsko robo. Nekaj je bilo rokodelnic, tudi iz tujine (BeeBit iz Zagreba). Pojavila so se tudi nekatera društva, ki se tako ali drugače ukvarjajo s tovrstnimi stvarmi.

Edina literarna stojnica s slovensko ZF&F&H je bila stojnica Bojana Ekselenski, ki je gostil tudi Društvo Zvezdni prah in Celjsko literarno društvo. Literarno so bili prisotni še prijatelji iz Pazina (Udruga Albus z zbirkami FFK-ja in Istrakona). O kakšni drugi literaturi v režiji domačih založb ni bilo ne duha ne sluha.

Predavanja so bila v manjši dvorani z ustrezno infrastrukturo. Prostor je bil ravno pravi. Seznam predavanj si lahko preberete na spletni strani konvencije.

Kaj lahko rečem na prvi otip?

Konvencija je bolj podobna Comic Conu in manj klasični konvenciji ZF&F. Hrvaška različica NMN je Zagreb fantasy convention. Če zdaj primerjam obe konvenciji, je NMN na bistveno višji ravni, tako glede prostora kot organizacije. Tukaj čelado in kladivo dol KUD-u Šmaug.

Temeljna sestavina NMN je cosplay in s tem povezani svetovi. Eden od sponzorjev NMN je tudi Dunajski Vienna ComicCon, kjer so slovenski cosplayerji stalni in uspešni gostje (lani je slovenski Borg asimilirali 3. mesto, Blažu še enkrat čestitam).

Resnično sem bil očaran nad pisanostjo in kakovostjo kostumov. Mnogi so resnično takšni, kot bi skočili naravnost iz filma, igre ali animiranke. Mene so zavrnil, ker ne veljajo alieni, preoblečeni v ljudi. Tudi mojster Joda je odšel dolgega nosu. Nadel si je Darth Vaderjevo masko in seveda ni bil konkurenčen ob Iron Manu, orkih, vilincih in drugih. Sila očitno ni bila dovolj močna.

Glede na lani opažam malce več obiskovalcev srednjih let, ki v vse večjem številu izkazujejo svojo naklonjenost do ZF&F&H.

Mnogi so se ustavili na stojnici in bili presenečeni, ker obstajajo tudi slovenski avtorji njim ljube literature. Žal mnogi slovenski avtorji ne najdejo poti do udeležbe na NMN. Stojnico Bojana Ekselenskega so našli samo nekateri aktivni domači avtorji (Marko Vitas, Teja Gale in Samo Petančič). Zraven je bil tudi Andrej Ivanuša, ki je prinesel še svežo zbirko svojih zgodb z imenom Na robu sveta.

Na stojnici so imeli knjige in zbirke zgodb. Na koncu sta bila oba pozitivno presenečena, ker je zmanjkalo zbirk zgodb Zvezdni prah. Bojan in Andrej nikakor nista pričakovala tolikšnega odziva.

Očitno tudi v Sloveniji obstaja anonimna množica ljubiteljev in ljubiteljic, ki počasi »upajo« na glas izpovedati svojo ljubezen do ZF&F&H literature. Urok, ki ga vsaj 25 let širi slovenska mainstream literarna scena, z vsakim NMN popušča. Temna sila želje po branju slovenske žanrske literature je vse močnejša. Očitno je konvencija nekakšen protiurok, ki razblinja idejo, da je ZF&F&H otroško in mladinsko lahkotno branje. V množici ljudi, mnogi v cosplay kostimih, so spoznali, da niso zaradi svoje

ljubezni do domišljajskih svetov pravi nič čudni ali otročji. Slovenske ZF&F&H knjige niso otroška ali otročja literatura, temveč je večji del njih namenjen odrasli in dovolj razgledani publiki.

Edino literarno predavanje na NMN je bila predstavitev Supernove. Ker je o tem priobčen namenski prispevek, tukaj le na kratko.

Moderatorica predavanj je Bojana pred začetkom opozorila, da bo dvorana mogoče precej prazna. Bojan je skomignil z rameni, odločen, da predstavitev izvede profesionalno, kar slovenska publika tudi zasluži. Na začetku predstavitve se je dvorana dobro napolnila.

Na predstavitvi je povedal vse o reviji in povabil obiskovalce, naj se oglasio na stojnici. Tekom dneva sta Bojan in Andrej razdelila vse razpoložljive izvide revije.

GOSTJE NMN

Mogoče lahko rečemo še kakšno sitovsko na račun gostov. Konvencije imajo običajno goste, povezane s svojo temeljno programsko usmeritvijo. NMN je »comic con like« konvencija in organizator je pripeljal ustrezen nabor gostov.

Andrej Lenart je model in igralec, imel je stransko vlogo v zadnji Vojni zvezd (Sila se prebujajo). Pozorni gledalec ga je opazil v uporniški bazi. Na konvenciji je ob 18. uri vodil panel Pred hollywoodsko kamero.

Mad Squirrel Design je profesionalna skupina za posebne učinke iz Beograda. Imeli so odlično obiskano predavanje z demonstracijo Nanos maske v živo (Posebni efekti – filmska prostetika ob 13h).

Daniel, Eye of Sauron Design – mednarodno znani in priznani cosplayer iz Avstrije, ki je imel predavanje (ob 12h z

naslovom Budget cosplay) in je bil tudi glavni sodnik na tekmovanju v cosplayu na NMN.

Toliko s strani Darth Bokija.

Andrej Lenart, igralec v filmu Star Wars: The Force Awakens kot uporniški vojak, in Bojan Ekselenski, pisatelj spekulativne fikcije. Naj bo sila z vama!

DOBRA IZKUŠNJA

Bila je zares neverjetna izkušnja v »steampunk« maniri v prostorih bivše tovarne cigaret v Ljubljani. Na meji nevidnega raste vsako leto bolj. Letos je bilo neverjetnih 1300 obiskovalcev v soboto 1. oktobra 2016. Prostor je bil premajhen za vse stojnice, odre, »aliene« in še ... Tudi COSPLAY preoblenčencev je bilo še več kakor lani. No, končno smo tudi Slovenci spoznali, da je zadeva zabavna, kul in frajerska, pa seveda tudi kreativna in razvija domišljijo. Res, bil je že skrajni čas!

COSPLAY

Ocenjevalno žirijo so sestavljali slovenska cosplayerja Klemen Šesek in Urša Perčič ter glavni sodnik Daniel – EyeofSauron Designs iz Avstrije. Njihovo delo je bilo kar zahtevno, saj so bili letošnji kostumi še boljši in bolj izvirni. Ocenjevali so avtentičnost lika, kvaliteto izdelave in pa obrtniško spretnost. Poglejmo, kdo je »zadel« okus komisije.

V kategoriji FILM je zmagal Christopher kot Legolas iz filma Hobit. Izdelava kostuma mu je vzela nekaj mesecev, sam je naredil popolnoma vse. Pokazal je resnično spretnost pri uporabi različnih vrst materialov in oko za detajle.

V kategoriji IGRA je navdušila Špelakot Chell iz igre Portal 2. Zanj je bil kostum pravi izziv, saj se je prej večinoma ukvarjala s šivanjem. Ob šivanju in barvanju obleke, je izdelala čevlje ter napravo za odpiranje portalov.

V kategoriji IZVIREN KOSTUM je ocenjevanje oteževalo to, da je nemogoče oceniti avtentičnost. Po premisleku so se odločili, da je zmagovalka Eva kot Evelyn, alter ego iz leta 1850. Zmagovalka je večino kostuma izdelala sama.

BEST IN SHOW in nesporna zmagovalka je Dora - Sylvanas Windrunner iz Blizzardove franšize World of Warcraft. Izdelava kostuma je vzela več mesecev, vendar so se trdo delo in neprespane noči izplačale. Kostum je dodelan, oklepu sploh ni videti, da je narejen iz purpene, navdušil nas je tudi odličen lok.

V kategoriji SKUPINA so nas najbolj navdušile Rey, Kylo Ren in Han Solo iz najnovejšega filma Star Wars. Dekleta so prav vse dele kostumov, razen čevljev, izdelala sama in bila so videti čisto »filmsko.«

LIKOVNI IN LITERARNI NATEČAJ

Likovni natečaj, prvo mesto: Sanja Pocrnjič, Šembilja salix; drugo mesto: Žiga Urdih, Kömpressör; in tretje mes-

to: Maksim Azarkevič, Renegade. Njihove slike lahko občudujete na internetni strani konvencije.

Literarni natečaj, prvo mesto: Tomaž Toplak, Hazarder; drugo mesto: Jan Grilanc, Among the Stars; tretje mesto: Jurij Kristan, Fiks.

Toliko s strani Darth Andyja.

VSEBINSKO POROČILO

Na konvenciji Na meji nevidnega 2016 smo se povezali ljubitelji in akterji s področja fantazije in znanstvene fantastike ter skupaj ustvarili dogodek, ki je postavil pomemben mejnik na razvoju tovrstnega dogajanja v Sloveniji.

Obisk dogodka je dosegel naša pričakovanja, saj smo skupno gostili nekaj več kot 1300 ljudi. Večina dogodkov je bila dobro obiskanih, največ pozornosti je kot vedno pritegnilo tekmovanje za najboljši kostum. Predavalnica je bila povsem polna ob snemanju oddaje Glave ter ob predavanjih tujih gostov iz Srbije in Avstrije.

Večina obiskovalcev je spadala v starostno kategorijo 20-35 let, večina obiskovalk pa v kategorijo 18-30 let.

Vse fotografije na tej strani: Blaž Berlec

Program je potekal po načrtu brez večjih zamud, izvedli smo vse predvidene točke. Odzivi obiskovalcev so bili izrazito pozitivni, posebno všeč so jim bili kostumi, velika ponudba na stojnicah, bogat program z domačimi in tujimi gosti ter prijetno vzdušje.

Hvala za vašo podporo pri izvedbi projekta! Upam, da bomo lahko sodelovali tudi v prihodnje!

Toliko s strani Rebeke Žerovnik, predsednice KUD Šmaug

Poročata Darth Andy, Darth Boki

Feni na Reki pripravijo vsako leto zanimivo konvencijo. Vsekakor se ne more primerjati z zagrebškim Sferakonom, vendar pa še vedno lahko dajo v koš ljubljansko konvencijo NMN. Traja namreč tri dni in tako lahko ponudi raznovrstnejši program. Petek in sobota sta namenjeni odraslim, nedelja pa je prilagojena otrokom. Vendar v soboto, 15. 10. 2016, ni bilo toliko obiskovalcev, kolikor smo jih našeli v Ljubljani.

Njihov gost je bil Thomas Olde Heuvelt, mlad in zelo uspešen nizozemski pisatelj spekulativne fikcije, ki ima za seboj pet romanov in več kratkih zgodb. Za zgodbo »The Day The World Turned

Upside Down« je leta 2015 prejel nagrado Hugo. Ob tem pa ima tri nizozemske nagrade Paul Harland.

Organizacijo konvencije ima »na vesti« društvo 3. zmaj iz Reke in jo organizira vsako leto od leta 1997 naprej. Letos so jo znova pripravili v prostorih Filozofske fakultete na Reki. Tako jim je na voljo velikanska vhodna avla, stopniščni amfiteater in šest učilnic.

V njih se je odvilo 17 predavanj in 8 predstavitev. Med njimi seveda tudi predstavitev našega društva Zvezdni prah, revije Jašubeg en Jered in nove revije Supernova. Pripravili so 4 delavnice in izvedli 20 kvizov, delavnic in cosplay tekmovanje. Navdušenci za namizne igre so odigrali igre na 10-tih različnih »bojnih poljih«. Pod ostali program so uvrstili 4 dogodke. A to še ni vse, ne smemo pozabiti še na 6 otroških delavnic, tudi za otroke iz vrta.

Med zanimivejše dogodke je seveda vsekakor šteti cosplay, saj danes nobena konvencija nekako ne more brez te kategorije. Najbolj so gledalci uživali, ko je bila na vrsti kategorija skupina. Na oder je prišel par in ženska je povedala v mikrofon:

»Dober večer, tole je moj mož, ki cosplaya ne mara, ampak je sedaj vseeno tukaj z menoj, ker je izgubil stavo!« Ves amfiteater in vsi obiskovalci v avli smo planili v glasen smeh. Žal pa gospodična ni povedala, kaj je bil predmet stave.

Člani društva Zvezdni prah smo dobili v glavni avli prav tako majhno stojnico, kjer smo postavili naš reklamni material in »dark side cookies«. Zanimanje za slovensko sceno je bilo v okvi-

ru pričakovanega. Smo pa znova navezali nekaj stikov, povabili hrvaške ustvarjalce na naše prireditve in sprejeli nekaj povabil na njihove.

V soboto je bila konvencija sicer do 24:00 ure, vendar žal zaradi dolge vožnje nazaj nismo mogli ostati in smo odšli ob 21:00 uri. Najbolj zagnani Rečani pa so zadevo nadaljevali na drugi lokaciji na after-party do četrte ure zjutraj.

Še več novic s konvencije in vsa spretna gradiva so dosegljiva na internetu na <http://rikonrijeka.com/> in <https://www.facebook.com/RikonRijeka/>.

Toliko s strani Darth Andyja.

Bojan Ekselenski in Teja Gale za stojnico Zvezdnega prahu, fotko sem naredil tretji član odprave Andrej Ivanuša.

MISIJA RIKON

Na Rikon je Bojan pomislil že sredi poletja in zaradi revije Supernova je to meso postalo.

Odločili smo se, da gre na Rikon sithovska oprava, kajti uporniški izmečki so povsod tarča posmeha in nismo hoteli, da koga pobere od smeha. Med publiko je bilo nekaj imperialnih oficirjev in stojnico veleposlaništva Imperija je krasila Darth Vaderjeva čelada. Kdo bo torej resno jemal uporniške izmečke ali jedijske slabiče?

Ekspedicijo Zvezdnega prahu in Celjskega literarnega društva smo tvorili Darth Andy (posodila nam ga je Federacijska flota zaradi 50 letnice Zvezdnih stez, oblekel je kostum Andreja Ivanuše, še brado so mu dali), mlada in nadarjena sithovska mojstrica Darth Darling (bila je v kostumu Teje Gale) in Darth Boki (v Zemljana se je maskiral Bojan Ekselenski iz Slovenije). Najprej je Andy pobral Bokija, oba pa potem s pomočjo imperialnega navigacijskega sistema še Tejo. Skupaj so se prežarčili do hrvaške Reke (Rijeke), direktno na Filozofsko fakulteto.

Tam smo najprej asimilirali stojnico, nanjo natrosili propagandni material in se pripravili na predstavitev Supernove

in svojega ustvarjanja. Ker je sila v sithovskih telesih močna, je bila celo publika, ki jo je zanimala čezmejna literarna revija Supernova. Nekaj je tudi na spletni strani konvencije

<http://rikonrijeka.com/program-2016/predstavljanja/bojan-ekselenski-supernova-udruga-zvijezdana-prasina/>.

Na naši stojnici je bilo ves čas zabavno. Vse skupaj se odvija od petka do nedelje, pri čemer je nedeljski program namenjen otrokom. Rikon je drugačne vrsta konvencija kot slovenska NMN.

Najbolj se vidi razlika, če pokukate program za vse tri dni na njihovi internetni strani.

NAGRADA ARTEFAKT

Na Rikonu se podeljujejo nagrade Artefakt za dosežke na žanrskem področju (F&ZF&H). Društvo 3. Zmaj je letos že devetič počastilo najboljše hrvaške dosežke v minulem letu. Tokratni nagrajenci so:

- Avtorica Milena Benini je dobila nagrado za roman Prodavač snova.
- Zgodba Možeš li vidjeti zvezde? avtorja Jurice Janja.
- Kratka zgodba Staklo Gorana Glušiča.

DOGAJANJE SKOZI SITHOVSKO OČI

Konvencija je bila izredno živa, popoldne se je nabralo veliko ljudi in osrednji prostor je bil kar dobro natlačen z obiskovalci iz vseh zvezdnih kvadrantov.

V posebnem kotičku so se igrale namiznice in tudi naša stojnica je malček pridonesla h kreativni igri. S sabo smo imeli paket Story cubes. Pokazali smo, da jezik ni ovira in obiskovalci so bili za štos.

Predavanja in paneli so bili raznoliki in so se sočasno odvijali v več učilnicah hkrati. Nekatera so bila bolj, druga manj obljudena.

Malce smo obnovili in poglobili stike z različnimi ljudmi scene. Prisotna so bila mnoga hrvaška društva (na Hrvaškem je precej ljubiteljskih društev ZF&F&H, ki jih pri nas ni v takšni obliki), založbe in kreativni posamezniki(-ice). Seznam je, če koga zgrabi radovednost, na spletni strani.

Bil je tudi cosplay. Liki se niso samo kazali, temveč so morali tudi zaigrati svojo vlogo. Sicer nisem poznavalec cosplaya, a se mi je zdelo, da so v povprečju kostumi na NMN malce boljši, čeprav je bilo tudi tu nekaj res izvrstnih kostimov, podprtih z odličnimi nastopi.

Mnogi so skromnost pri kostumu nadomestili z nastopom. Komisija je ocenjevala vse – kostim, nastop in vtis. Večina kostumov je bila domače ročno delo in vsak tekmovalec(-ka) je moral(-a) povedati, kako je kostum nastal, koliko je bilo vložena lastnega rokodelstva.

Na tekmovanju sta bili dve skupini, posamezna in skupinska.

Nagrade so se razdelile v sledečih kategorijah:

- najboljši kostum,
- najboljši nastop,
- najboljša skupina,
- najboljši vtis.

Ko tole pišem, na domači strani konvencije še ni rezultatov. Sithovska odprava je zapustila prizorišče pred uradno razglasitvijo. Iz Reke do Imperija je pač precej vožnje. Prvi skok je bil do planetnega sistema Prem pri Ilirski Bistrici, drugi skok do zvezdne kopice Celja in še zadnji do zvezd Maribora.

Splošni vtis je pozitiven. Predvsem je zanimiva množica ljudi, ki jih zanimajo nam ljubi žanri. Reka je dovolj blizu tudi Sloveniji, saj je bilo na prizorišču tudi nekaj fac iz Slovenije.

Toliko s strani Darth Bokija.

DARTH BOKI EPIZODA I

NAVIG ZA
PISANJE ROMANA
OSNOVNE PREDPOSTAVKE
RECEPTI VEŠČINE TEMNE STRANI
SILE

DOBRODOŠLI

Preden vas primem za roko in potegnem v vrtnec temne strani Sile ...

Dobrodošli torej na temni stran pisanja! Če v članku pričakujete teoretiziranje in filozofiranje z obilje citatov tega ali onega strokovnjaka, se obrnite na Jedijsko akademijo, na njihovo Katedro za MPS (mlatenje prazne slame).

Ker sem sithovski mojster in ne literarni strokovnjak, vas v tem temeljem prispevku ne bom mučil z različnimi teoretičnimi definicijami. Saj veste, z definicijami je križ in sithi nismo odrešeni-ki, ki bi si oprtali ta križ.

Čez moje roke je šlo nekaj angleških in tudi domačih knjig, ki se ukvarjajo s pisanjem proznih del, tudi romanov in pri tem sem se naučil – ne kompliciraj in ne pametuj tam, kjer ni potrebe.

Skratka, temu članku se bom posvetil na osnovi lastnih izkušenj in vse bom razložil na najpreprostejši možni način.

Jediji radi ubijajo z gostobesednim nakladanjem in veriženjem definicij, a Sithi ljubimo najkrajšo pot.

Torej, naj ostane preprosto, a ne banalno.

ROMAN

To je dolgo prozno delo, a serija člankov vas bo priučila, da ne bo dolgočasno. V anglosaksonskem svetu in Imperiju roman pomeni besedilo, dolgo vsaj 40.000 standardnih besed. Kaj to v praksi pomeni? Teh 40.000 besed lahko spravimo na 160 standardnih strani. Običajno takšna knjiga A5, s srednje velikimi pisavami, obsega 120 strani. Imperator nam je dovolil, da pripoved romana razdelimo v poglavja in celo podpoglavja.

Roman je zatorej strukturirano literarno delo in lahko opisuje dogajanja na več lokacijah, v več časovnih obdobjih in vanj je običajno vključenih več

literarnih likov. Skratka, roman je literarna forma, ki nam omogoča dovolj natančen in razvejan opis, kako smo znova vzpostavili Imperij in jedijske slabiče izgnali na ledene lune roba vesolja. Tam zdaj pletejo svoje definicije in puloverje. Roman omogoča celovit razvoj literarnih junakov in junakinj z njihovo trdno umeščenostjo v literarno okolje.

Poznamo več vrst romanov, a za ta elementarni zapis je dovolj najpreprostejša definicija, ki jo je osebno odobril sam imperator Palpatin ob svojem obisku Sithovske akademije:

- Biografski romani (bolj ali manj verno popisujejo življenje določene osebe v obliki literarne pripovedi).
- Stvarni roman (literarno popisuje zgodovinski dogodek – torej nekaj, kar se je zgodilo - približno verno, literarni liki so bolj ali manj podrobna preslikava resničnih oseb).
- Fikcijski roman (roman, kjer so dogodki in večinoma osebe izmišljeni).

Zgoraj navedena delitev je res groba in verjetno boste vihali nos, če ste malce bolj strokovno podkovani. A če hočete na temno stran Sile, se boste sprijaznili s to grobo razdelitvijo. Prispevek je namenjen učinkovitemu spoznavanju in obvladovanjem Sile pisanja, kajti ta večšina je pot do užitno spisanega romana. Saj veste, učenci moji, sithi smo učinkoviti, ne maramo za zamegljevanje bistva z labirintom definicij. Jedijski izmečki se radi zafilozofirajo in potem pozabijo, o čem sploh filozofirajo.

BIOGRAFSKI ROMAN

Že samo ime pove vse. Gre za življenjepis v literarni obliki. Nastopajoči so obstoječi živi, delno živi, delno neživi ali popolnoma nežive osebk. Biografski

roman poskuša njihovo življenje prikazati verno, vendar literarno (pomnite, gre za leposlovno delo in ne dokumentarni esej).

Če malce pomislimo, imamo v zvezi s pisanjem biografije sledeče osnovne možnosti:

- Avtobiografski roman (pišemo o sebi, to imamo sithi najraje).
- Biografski roman poljubne osebe (recimo življenjepis svojega mojstra ali njegovih ljubic in ljubimcev).
- Uradna biografija znane osebe (Imperator Sheev Palpatin vas pooblasti za svojega uradnega biografa – zagotovo pa ne boste delali njegove biografije brez njegovega dovoljenja, saj vas bodo scvrli – on in njegovi odvetniški učenci).

Ker gre za življenjepis znane osebe, je pripoved odrešena izmišljije. Pravzaprav morate paziti, da pripoved tesno sledi resničnosti, kot je učenec prilepljen na mojstra. Pri tem pa je treba paziti, da se literarna pripoved ne sprevrže v dokumentarni esej.

Torej mislite, da lahko brez domišljije spišete biografski roman? Najvarnejše je pisanje avtobiografije, saj o svojem življenju in svojih sopotnikih pač veste vse, kar je potrebno. Tudi strahu pred odvetniškimi zvermi ni. Kaj ni fino, ker imate vse pri roki? Potem vas ujamejo sanje ... Slaven bom, vsi bodo vedeli zame, poleg Hitlerja, Stalina in Dartha Vaderja bom tudi jaz ...

Ups, primimo uzde!

Biografski romani imajo smisel, če obravnavajo ljudi z zanimivo življenjsko zgodbo. Ker (še) niste niti M od sithovskega mojstra, kaj šele, da bi bili (pri)znani, se postavi vprašanje, koga zanima vaše životarjenje v prahu anonimnosti? Učenec Sile je nezanimiv,

dokler ne doseže slave in dobršne doze razvpitosti. Ni vsakdo Anakin Skywalker, ki je še kot vajenec zlezel pod senatorsko kiklo. Ko boste razsuli kakšnih dvesto planetov in/ali položili pol senatorjev, senatorok in tistih vmes, se nadejajte zanimanja širše javnosti, zlasti vsega dobrega naveličane na Coruscantu. Odkar so bili okupirani zaradi jedijskih slabičev, imajo čudno navado, da vsako leto prirejajo nekakšen spominski pohod po razbitinah okupiranega Coruscanta.

Pred izborom »biografirane« osebnosti si postavite izjemno pomembno vprašanje:

»Kdo bo to prebral? Koga bo zanimala ta biografija?«

Odgovor je izjemno zahteven. Pri iskanju je potrebna precejšnja kritičnost in zlasti samokritičnost. Temna sila je v vas močna, a najprej se morate izkoptati iz prahu vajenca in povzročiti dovolj škandalov.

Gremo lepo po vrsti. Najprej pokujamo v krasni svet avtobiografij in biografij.

(AVTO)BIOGRAFIJA

Verjetno smatrate, da imate silno zanimivo življenje. Seveda ga imate, o tem ni dvoma, a pred pisanjem avtobiografije in zlasti njeno izdajo v obliki papirnatih opekic, knjig, vas moram razočarati. Od slave največjih sithovskih lordov ste še silno daleč. Vaše življenje je najbrž ni zanimivo niti vam, kaj šele bližnjim, ki vsakoletno pozabijo na vas in za njih ste car samo, ko jih častite z družinskim piknikom na robu veselja. Vsi drugi bodo skrajno indiferentni, o čemer bodo glasovali z denarnicami in izposojami. Še na predstavitvi v imperialni knjižnici bosta edino občinstvo predstavljala čis-

tilni droid in asistent s prazno baterijo. Mogoče bo kdo prišel, če bodo nastopile tiste lovkaste plesalke.

Saj vem, Donji Neizstopnik je prisrčna vasica na robu tretjega kamna od Sonca in vsaka od njenih 150 klenih kmečkih duš je zanimiva. Tudi gospa Milena Nikolislšnik je zanimiva tajnica krajevne skupnosti, a koga to zanima? Ker ni silna mojstrica Sile, ki je zaradi glavobola po prekrokani noči razstrelila zvezdni kvadrant, je za anale Imperija nezanimiva.

Obstaja nekaj tisoč takšnih zaselkov s podobnimi zgodbami in vseh 39.146.978 tajnikov, učiteljc in podobnih ima skoraj enake življenjske zgodbe. Po svoje je zanimivih vseh 922.567.907 romanov o resničnih prigradah resničnih žena ali mož. A te prigode so zanimive samo ožjemu krogu neposredno vpletenih, za širši krog silnega Imperija pa so nezanimive. Ljudje imajo za branje samo omejen čas in verjetno Kronika Gornjega Zaspalnika zagotovo ni visoko na bralnem seznamu. Kar pozabite na »življenjsko zgodbo, s katero se lahko vsakdo identificira«. To floskulo ponavljajo vse izgube brez trohice talenta in domišljije, ki svojo mizerijo prodajajo kot umetnost. Nihče opravično sposoben in priseben tega ne bo financiral iz svojega lastnega žepa. Javnost zanimajo samo najsilnejši lordi, saj ljudstvo hoče brati o moči, slavi in pikantnih škandalih. Več je izločenih telesnih tekočin, tem bolje za finančni tok kreditov. Če hočete pisati samo zase, naj besedilo ostane samo vaše.

Uplate na subvencijo iz javnih virov? Če berete ta sestavek, ste na napačnem mestu, na napačnem kraju in z napačnimi poznanstvi. Temna sila financira predvsem tiste, ki so blizu svetišča na Coruscantu, a vsem drugim je namenjena pozaba.

Biografski romani iz življenja Stalina, Churchilla, Tita, Helene Blagne, La Toye, Kučana, Janše ali admirala Tarkina so za povprečnega bralca dovolj zanimivi, saj so to znani, uspešni in razvpiti ljudje. Poznam mnogo ljudi, ki te romane dobesedno požirajo in uživajo v njihovi zgodbi. Ljubitelji biografij bodo z njimi zapolnili skoraj vse svoje potrebe po tovrstni literaturi. Zakaj bi koga zanimala še 5678. repriza tragičnega življenja Porazneža Nezanimivnika v Spodnjem Nikolislišniku v kvadrantu Pozabnik (upam, da se prav črkoval vaše ime in kraj vašega životarjenja)? Galaksija ima nekaj milijonov milijard ljudi, a le redki so vredni literarne pozornosti. Žal število izposoj ali prodaja tovrstnih (avto)biografij kaže, da je avtorjev in avtoric več od bralk in bralcev teh resničnih zgodb. Denarni referendum je najokrutnejši uničevalec pisateljskih sanj! Tudi prehod na temno stran Sile vam ne bo veliko pomagal, saj ste predaleč od svetišča na Coruscantu. Oni dajo naše kredite samo svojim.

Torej, gremo na biografijo znane osebe ...

Verjetno tudi nimate možnosti, da vas za svojega biografa izbere nekdo, ki ima dovolj pod palcem, da o njem napišete »true story«¹ in se to kasneje pozna na vašem transakcijskem računu. Kot sme omenil, niste še dovolj domači s temno silo in vse najbolj znane in razvpite osebnosti Imperija že imajo svoje zgodbe. Če berete te vrstice in je za vas vse novo, niste niti blizu zaklada Coruscanta, kjer se obilno napajajo s takšnimi ali drugačnimi javnimi krediti. Če želite spisati biografijo znane osebnosti in se nočete znajti v pisarni Dartha Odvetni-

ka, morate pobrskati po zgodovini. V tisočletni zgodbi veličastnega Imperija je zagotovo še vedno dovolj zanimivih in tudi znanih oseb. A to brskanje je težko delo, ki terja obilje časa in sredstev, ki jih verjetno nimate.

A temna stran Sile kljub temu dela za vas. Kako? Berite dalje ...

ZANIMIVA OSEBA

Mogoče pa le imate upanje, če osebno poznate koga, ki je bil vpleten v dogodke kakšne znane zgodovinske osebnosti (ampak ne Dartha Plagueisa, saj ste premalo časa na svetu, da bi lahko poznali koga, ki je bil z njim na ti). Poznate torej koga dovolj zanimivega?

Še je upanje in ne potrebujete sledečega monologa:

»Rad bi spisal biografski roman, a moje življenje je, bodimo pošteni, vegetiranje slehernika in osebno ne poznam nikogar pomembnega.«

Za biografski roman morate najti osebo, ki ima dovolj zanimivo življenje. Takšno, ki je vsaj v nečem neobičajno, nestandardno in, bodimo pošteni, vsaj mastno škandalozno. Saj škandaloznih zgodb je obilo, a z občutkom za to, kaj bi bralno publiko znalo zanimati, lahko najdete marsikaj, a lahko se opečete. Neobičajno, neverjetno ... To so pridevniki, ki jih iščete.

Nadalje morate vedeti, da takšen roman sicer ne zahteva domišljije za dogodke, a od vas zahteva obilno in poglobljeno študiranje arhivov, raznih nepovezanih virov in, če imate srečo, intervjuvanje morebitnih živih prič. Temna stran Sile je prijazna samo do učinkovitih garačev. Lenuhi in bojazljivci nimajo tu kaj iskati.

1 true story – resnična zgodba, zgodba na osnovi resničnih dogodkov.

Morebiti morate dobiti še soglasje zakonitih dedičev, da se ne bi znašli na sodišču. Saj veste, Nikolisljnik bi bil rad slaven in še kasiral bi, saj ga nihče ni vprašal glede lika in dela strica Avaturista. Ker je sam polpismen lenuh in podpornik prekletega Upora, bi rad pobral drobtinice preko tujega dela.

Morebiti pišete o prijateljici Dartha Vaderja, ki vsebuje tudi žgečkljivosti o samem Vaderju? Če brez dovoljenja pišete zgodbo, kako se je Darth Vader nekega dne oblekel v Zajčka Rona, bo po vas padalo iz najtemnejšega odvetniškega kota.

Prepričajte se, da bo zgodba te prijateljice trdno stala in da imate rešeno vse glede pravic. Saj se nočete na sodišču srečati s sithovsko mojstrico Natašo ...

Vsakdo hoče zašiti »moškega prasca«, ki bi rad zaslužil na račun ženske, ki je garala za uspeh. Tudi »ambiciozna prasica, ki gre za denar tudi preko trupel«, je hvaležna odvetniška tarča. Temna sila je, pomnite to, zaveznica močnih in ne cmeravih piščet. Saj poznate sithovsko zaobljubo.

Dobro, zbrali ste vse podrobnosti in zavarovani ste pred morebitnimi tožbami razjarjenega anonimusa,² ker pač ne bo mogel cuzati³ na račun slave smelejšega sorodnika. Vsak silni mojster ima včasih manj sposobnega sorodnika ali učenca.

STVARNI ROMAN

Stvarni roman že z imenom nakazuje, da popisuje nekaj, kar se je zgodilo. To je recimo nesrečni dogodek, ki opisuje, kako so uporniške smeti ukradle načrte za Zvezdo smrti. Od biografske-

ga se loči po tem, da ni vezan na osebo, temveč na resnično dogajanje. Pri pisanju takšnega romana imate več umetniške svobode, možnosti, a zahteva malce več domišljije.

Torej, pisali bi roman o uničenju prve Zvezde smrti. Ta bitka se je zgodila.

Kaj potrebujete?

Predvsem morate odlično spoznati okoliščine tega dogodka. Vaše poznavanje imperialne in uporniške udeležbe v bitki mora biti enciklopedično. Podobno raven znanje morate doseči tudi glede glavnih vpletenih, tehničnih sredstev in geografije ter celo geologije kraja dogajanja.

Glavni liki so lahko resnične ali tudi izmišljene osebe, temelječe na znanih osebah. Pri resničnih osebah, pazite, da ne boste povedali že 20.987-kratne ponovitve istega.

Vsekakor so dogodki lahko resnični ali delno resnični, kajti umetniška svoboda vam daje pravico, da ne pišete kronike nekih anonimnih uporniških izmečkov.

Zagotovo se pri izbiri dogajanja posvetite nečemu zanimivemu – najsi bo dovolj znano, aktualno ali nenavadno. Običajna vaška scena vasi XY na Tatooinu bo malokoga zanimala. Zgodba o težkem kmečkem življenju v puščavi je bila že neštetokrat povedana. Kako je umrl nekdo, ker je za vodo kopal na napačnem mestu, briga samo zavarovalnega agenta, ki je ženi moral izplačati odškodnino. Širši publiki bo puščavska povest zanimiva samo v primeru, če gre za kaj posebnega, morebiti škandaloznega, recimo striptiz žene poglavarja Puščavskih ljudi in popis

2 anonimusa – nekoga, ki je neznan, živi anonimno.

3 cuzati – vleči, potegniti, izkoristiti.

posledic te nezaslišanosti. Trači se vedno prodajajo. Povest o sočni izgubi nedolžnosti Palpatinove nezakonske hčere Abimidale bo zanimiva. Z malce pretiravanja bo pravi hit. Količina masti na traču ustreza moči finančnega toka.

Prišli smo torej do odločilnega momenta pri odločitvi za stvarni roman. Kdo bo to bral? Koga bo dovolj zanimala zgodba, ki jo želim povedati?

Stvarni roman zahteva, znova ponovljam, obširni študij povezanih vsebin.

Druga pomembna komponenta so liki. Ti morajo tako ali drugače temeljiti na resničnih osebah resničnega časa in kraja dogajanja. V tem je poanta stvarnega romana – da je stvaren. Vsi bodo zijali, če boste Hitlerju za stražo postavili bratovščino prstana ali Darth Vaderju esesovce.

Razlika med biografskim in stvarnim romanom je fokus pozornosti. Pri biografskem romanu je pozornost posvečena osebi, a pri stvarnem je običajno glavna zvezda dogodek, oziroma njih zaporedje. Biografski roman Dartha Vaderja se bo bolj ali manj posvetil ve (li)čini njegovega življenja in bodo vsi drugi v pripovedi samo stranski sopotniki. Bitka ob uničenju prve Zvezde smrti bo samo ena od epizod romana. Roman o sami bitki za Zvezdo smrti pa lahko Darthu Vaderju nameni samo en, bolj ali manj poudarjen košček pripovednega mozaika. Mirno lahko spusti trenutek, ko je pomotoma zašel v ženski WC, saj takrat ni bilo nikogar v njem.

V vsakem primeru vas za kvalitetno delo čaka trdo garanje v prahu arhivov, saj morate pri tako znanem dogodku (osebi) izbrskati kaj novega in zanimivega. Žvečenje že 1200x prežvečenega bo iz vaših knjig naredilo samo dodatne lovilce prahu, ki bodo zasedali prostor

v skladišču Imperialne knjižnice.

Ko ste zbrali vse vire, vas čaka pripravljena likov in pripovedi. Zavedajte se, pišete roman in ne dokumentarnega eseja.

FIKCIJSKI ROMAN

Že samo ime pove, da gre za izmišljajo. Pri tem ne mislim na obsežno zbirko spekulativne fikcije, temveč na leposlovje, ki ne temelji na resničnih osebah in resničnih dogodkih.

Fikcijo se rado izenači z žanrsko, trivialno, plažno ali kako drugače imenovano literaturo. A fikcija ni samo žanrska literatura, pravzaprav je vse drugo, če le ni biografija ali stvarna pripoved, sezidana na trdnih temeljih resničnih dogodkov.

V praksi lahko spišete fikcijo v okviru resničnega zgodovinskega dogodka in z resničnimi zgodovinskimi ljudmi. Nujna je določena doza zdrave domišljije in neizogibnega študija povezanih vsebin. Ker pišete fikcijo, ni nujno poznavanje biografije vsake glave, ki se je odkotalila, temveč samo glavne značilnosti obdobja in ljudi.

Fikcij je mnogo vrst. Naj naštejem le nekatere, toliko, da pridete na okus:

- Kriminalka
- Ljubezenski roman
- Triler
- Spekulativna fikcija
- Zgodovinska fikcija
- Družbeno kritična fikcija

To je samo groba razdelilna shema.

Pri kriminalki se morate seznaniti s policijskimi in pravnimi postopki preiskav. Ne morete pisati kriminalke brez znanja o tem. Če greste v podrobnosti iskanja dlak, se dobro podučite o forenziki⁴. In naj vas takoj razočaram – serija CSI ni dovolj! Tudi razne odvetni-

ške sage ne zadostujejo. Naša zakonodaja s svojimi posebnostmi je najbrž precej nenavadnejša od največjih bizarnosti, videnih v ameriških nanizankah. Imperij ima že od nekdaj dvojni pravni sistem. Enega za slehernike, drugega za vladajoče in njihove družine, oprode in prijatelje.

Ljubezenski roman od vas zahteva vsaj osnovno poznavanje čustvenega odzivanja ljudi in drugih ras Imperija. Zraven je nujno obilje čuta za podajanje trača. Ne bo šlo tudi brez izvirnosti glede lokacije, vrste medspolnega odnosa in samih sodelujočih likov. Skratka, logika in občutek srečata domišljijo. Vsekakor je ključen razvoj likov, saj se na tem gradi privlačnost pripovedi.

Trilerji so različni. Vsem je skupno to, da imajo presenetljiv finalni preobrat in morajo ves čas dozirati primerno napetost. Če gre za tehnološki triler, vam ne uidejo fensi⁵ tehnološke kratice. Pri trilerjih ima tempo dogajanja prednost pred razvojem likov. Mnogo trilerjev, ki se berejo na mah, vsebujejo samo lepenkaste like, ki so v službi pripovedi in njenih objektov. Nekateri najbolj slastni predstavniki žanra se berejo kot orožarska pornografija.

Zgodovinska fikcija se poigrava z zgodovinskimi obdobji in & ali dogodki. Nastopajo lahko zgodovinske osebe ali pa izmišljeni junaki. Ker gre za fikcijo, lahko zgodovino in zgodovinske like interpretirate malce po svoje, le s široke ceste dobrega okusa in zgodovinsko sti ne smete zaiti. Zgodba o tem, kako je Anakin na planetu D-9 v Kvadrantu Kurbirnik izgubil nedolžnost, je primer

zgodovinskega trača. Tovrstna fikcija dovoljuje vse, kar ni možno ovreči z zgodovinskimi dejstvi.

Spekulativna fikcija je (pre)širok nabor žanrov, a ožje gledano so to fantazija, znanstvena fikcija in nadnaravni horor (besedi grozljivka se rad izogibam). Vsekakor tudi vsi ti žanri zahtevajo več ali manj študija z vsebino povezanih vsebin. Zgolj domišljija prinese samo majhen del pripovedi, vse drugo je trdo delo. Razpon lahko sodi od totalnega pofla6 do vrhunske umetnosti.

Družbeno kritična fikcija ... Kaj vraga je to? Rad mečem bombice in to je ena od njih. Zgodba o izmišljenem liku in njegova zgodba, ki je recimo v okviru sfantaziranega okolja finančnega kapitalizma, lahko v sebi nosi silno močno družbeno kritiko in je še kako družbeno angažirano delo. Sem bi sodila zgodba o finančnem maherju, ki je bankrotiral Imperij in iz Sithov naredil berače. A ker ni speljano iz resničnih likov in resničnih dogodkov, je pač fikcija. Kaj mislite, kako so ruski avtorji lahko pisali družbeno kritiko sovjetskega etatizma in pri tem ne končali v gulagu na prisilni shujševalni kuri?

Skratka, fikcija je vse, kar temelji na izmišljenem, čeprav ima (mora imeti) bolj ali manj trdne realne temelje.

Nadaljevanje prihodnjič >

4 forenzika – veda, ki se ukvarja s preiskavo človekovih sledi, zlasti kemijskih, bioloških, ki so v kakršni koli zvezi s kaznivimi dejanji, prometnimi nesrečami, in pripravo izvedenskega mnenja (SSKJ).

5 Fensi – fancy (angleško) in pomeni modno, sodobno, moderno.

MALA PRAVLJIČNA LJUDSTVA

Raziskoval Andrej Ivanuš

Pred časom sem v prispevku »znanstveno« obdelal zmaje (latinsko: dracones) s pomočjo svetovno znanih peritodrakologov ali zmajeslovcev. V tem prispevku pa se bom osredotočili na majhna pravljlična ljudstva (latinsko: paulum fabellas populum). V mislih imam palčke, škrate, gnome, ence, smrčke, itn.

V slovenski Wikipediji sta pojma palček (latinsko: nanum) in škrat (latinsko: pumilion) izenačena. O ostalih vrstah malih pravljličnih ljudstev pa ni nobenih resnih omemb. Roko na srce, tudi v drugih jezikovnih verzijah niso kaj preveč natančni. Sicer na tem področju vlada dokaj velika zmeda in slabo poznavanje tematike. Tako skuša ta zapis to vsaj malo popraviti.

OPISI IN DOMNEVE

Žal zapisov izpred časov Rimskega imperija ni na voljo in je težko ugotoviti izvor teh ljudstev. Tako se moramo opreti na razne sage, epske pesnitve, visoke pesmi, pravljice in podobno. Te so se zapisale nekje v zgodnjem srednjem veku. Zaradi ustnega prenosa izročila, so se lahko besedila popačila in postala tudi zelo nezanesljiva.

Vsekakor je najprej potrebno povedati, da kljub temu, da hodijo po dveh okončinah, da imajo par rok in glavo, torej sestavo podobno ljudem, ne sodijo v ljudski rod (latinsko: homo).

To niso pomanjšani ljudje, spački ali kaj podobnega. To je poseben rod, ki ga poimenujemo gnomi (latinsko: gnomes). Zelo so povezani tudi z vilinci (latinsko: dryadales) in z elementalni (latinsko: ele-

mentales). Obstaja velika verjetnost, da imajo vsi skupnega prednika.

V vsakem pogledu so otroci matere Narave, ne glede na to kako jo imenujemo: Mokoš, Noreja, Izida, Pachamama, Čomolugma, Tlazolteotl, Atabey, Ninsun, Ašerah, Cybela, Juno, Dano, Umai, ali še kako drugače. Njihovo delovanje je povezano z določenimi naravnimi pojavi tako na nebu, kot na zemlji ali pod njo. Na Zemlji bivajo od pradavnine, verjetno so starejši od ljudskega rodu.

ŠKRATJE (LATINSKO: PUMILIONES)

Tipičen škrat (nemško: elf, angleško: dwarf, nizozemsko: kabouter) je moškemu podobno majhno bitje, ki je močnejše postave in ima brado. Njegovo srce je relativno veliko, koronarne žile so široke in odlične kakovosti, količina krožeče krvi in prostornina možganov so večje kot pri človeku, pljuča so velika in globoka, vezno tkivo je skrajno suho in trdo, lasje zgoraj posivijo, žolčnih kamnov ne pozna, konice prstov so občutljive kakor pri slepem človeku, zenica je zelo prožna in njegov bobnič v ušesu je vedno čist in mu omogoča neverjetno oster sluh.

Nosijo koničaste kape, srajce, hlače z naramnicami, usnjen pas, na nogah imajo obute polstene škornje, čevlje iz brezove skorje ali lesene cokle. Vsak odrasel škrat ima gosto brado, rahlo privihan nos in rdeča lička. Poleg škratov obstajajo tudi škratinje, škratice, škratke, ki pa so redke, nekako v sorazmerju 10 škratov na eno škratinjo. Mor-da je to sorazmerje celo večje.

Včasih so bili škratje v vsej Evropi, predvsem v Rusiji in v Sibiriji, splošno priznani člani človeške družbe. Ljudje so ta bitja mraka in noči redno videvali. Škratje pa so ljudi nagrajevali ali kaznovali, jim pomagali ali jih ovirali, kar je bilo odvisno od odnosa ljudi do teh »naravnih« sil. Spadajo med demonska, htonska, podzemna bitja.

Med najstarejše zapise sodijo severnjaške ali nordijske sage Vikingov (Norsev, Varjagov, Rosov), ki govorijo o tem, da obstajata dve vrsti škratov. To so škratje svetlobe imenovani Álfar in škratje teme imenovani Nidavelir. Prvi živijo v eni izmed nebesnih dežel Ljosalfar (Ljósálfarheimr), drugi pa v podzemeljski deželi Svartal (Svartálheimr). Opozoriti moram, da škrate svetlobe v legendah istovetijo z vilinci!

Slovenska beseda škrat (tudi škratelj, škratec) izvira iz staroindijskega jezika sanskrt, kjer so ga imenovali »skrat«. Isti koren si deli s starovisokoneško besedo »scrato«, kar pomeni »gozdni demon«.

Na Goriškem so ga včasih imenovali **kapič** zaradi koničaste kape, v Terski

dolini **škarifič**, **škrat** ali **fantič** v Nadiški dolini, Valvasor omenja **berkmandeljce** v idrijskem rudniku, kar prihaja iz nemške besede »bergmann«, torej »rudar«. Ponekod so mu zaradi sive barve las rekli **dimek**. Če je bil drevesni škrat, so ga imenovali **lesnik**. Na Dolenjskem verjamejo, da se škrat ziba (guglje) na drevesu in so mu rekli **gugljaj**. Hišnemu škratu ponekod pravijo **gospodarček** ali **šetek**. Pri nas pogosto škrate zamenjujejo s palčki. Je pa med njimi bistvena razlika v rasti in še v drugih lastnostih.

Načeloma smo ljudje vedno sodelovali s škrti. V kolikor pa smo si bili nasprotniki, pa je potrebno vedeti, da ga je potrebno ubiti enim udarcem, kajti z naslednjim spet oživi! Včasih je veljalo, da se škratje prikazujejo povsod – v gorah, gozdovih, rudnikih, močvirjih, celo ob domačem ognjišču. V tistih časih skorajda ni bilo človeka, ki ne bi srečal vsaj enega škrate, nekateri pa naj bi jih celo udomačili in jih napravili za svoje pomočnike. Nekateri so jim po pripovedovanjih pomagali celo obogateti. Sicer pa slovanski narodi poznamo veliko različnih vrst škratov.

Gozdni škrtati (*Pumiliones silvisae*) čuvajo gozdove, drevesa, divjad in gozdne zaklade.

Planinski škrtati (*Pumiliones montibus*) velikokrat prestrašijo in presenetijo pastirje, ki pasejo živino v gorah. Ti škrtatje so tudi odlični poznavalci zdravilnih rastlin. Med nje sodijo gorski pritlikavci (*Pumiliones montibus paulum*), ki jim pravijo tudi **berkmandeljci** ali **perkmandeljni** (Idrija). V Rožu in na Koroškem pa jim pravijo **škuberli**. Škrtati te vrste so odlični rudarji in poznavalci rovov ter gorskih zakladov. Ljudem občasno celo pokažejo pot do njih. Če so bili rudarji nesramni, so jih škrtatje kaznovali tako, da jim niso hoteli pokazati nobene rudne žile več. To pa je vodilo v zaprtje rudnika.

Hišni škrtati (*Pumiliones domumae*) ali hišni duhovi veljajo za dobre duhove domačega ognjišča. Med njimi je najbolj znan **kanih**, ki živi v bližini človeških domačij. Je majhen možic, velik kot šestletni deček, kar pa le prikriva njegovo resnično moč. Ta naj bi človeka napeljeval k dobremu, vendar pa je tiste, ki so ga razdražili ali se norčevali iz njega, kaznoval.

Škrtatje so poznani po tem, da človeku nagajajo in ga strašijo, še posebej v starih gradovih, odmaknjenih gozdovih ali v gorskih votlinah. V Nadiški dolini so znane pripovedi o škrtatih, ki so prikazani kot zlobna bitja, ki človeku povzročajo le škodo ali se iz njega norčujejo. So pričevanja, ki pravijo, da se včasih škrtati obnašajo kot divji možje. Vendar ne delajo samo slabih stvari, temveč so ljudi naučili tudi marsikaj koristnega, kot so na primer večšine kovaštva, obdelave kovin in dragih kamnov, zdravilstva, peke in podobno. Nekateri so celo prinašali denar in materialne dobrine.

Naj omenim na kratko še nekaj bolj znanih domačih škratov. Škrat **Bolfenk** je znan predvsem prebivalcem Pohorja. Je znana tečnoba in šktrato-, ljudo-, vsega-mrzneš, ob tem pa znan po svojem neposrednem in brezsravnem govorjenju. **Malik** je tisti škrat, ki ukrade odmev. **Podlegaj** je škrat, ki človeka spotakne ali mu skoči na hrbet. **Tiskarski** škrat novinarjem večkrat zameša besedila ali v revijah strani.

Ena najbolj znanih zgodb o **sedmih škrtatih**, ki so napačno poimenovani palčki, je Sneguljčica in sedem palčkov.

V zgodbi je škratov sedem zato, ker so včasih poznali sedem mineralov. Tako je bil vsak izmed škratov zadolžen za svojo rudo.

Ob tem so poznali še sedem nebesnih teles. Tako so kovine in nebesna telesa povezali med seboj. Sonce je bilo povezano z zlatom, Luna s srebrom, Merkur je povezan z živim srebrom, Venera z bakrom, Mars z železom, Jupiter s kositrom in Saturn s svincem.

V originalni zgodbi, ki sta jo zapisala brata Grimm, škratje nimajo imen. Prvič so jih poimenovali v eni izmed Broadwayskih veseloiger v oktobru leta 1912 (Blick, Flick, Glick, Plick, Quee, Snick, Whick) in nato v Disneyevi risanki iz leta 1937 (Doc, Grumpy, Happy, Sleepy, Bashful, Sneezy, Dopey). Sledilo je še nekaj njihovih različnih poimenovanj v več kakor dvajsetih filmih, šovih, knjigah, itn. Tudi v slovenskem jeziku imamo več njihovih poimenovanj: Nosko, Vseznaček, Hihitavček, Jecljavček, Godrnjavček, Sramežljivček, Zaspanček ali Tonček, Tinček, Lonček, Linček, Bonček, Binček, Benjaminček ali Glavko, Srečko, Kihec, Pikec, Godrnjavko, Tepko in Zaspanko, itn.

Iz svetovne literature so znani še **vilinski škrati**, v angleškem govornem področju jim pravijo tudi **goblini**. Najbolj znani so Gringoti iz filmov o Harry Potterju, ki so prikazani kot bankirji čarovniškega sveta.

Naj ta del zaključim še s pesmico Romane Kranjčar – **Enkrat**.

Enkrat, enkrat, enkrat je bil en majhen škrat.

Enkrat, enkrat, enkrat je bil en škrat.

Imel je dolgo bradico, vsa siva je bila.

Na hrbtu nosil krošnjico, v njej polno je zlata.

Pomagal rad je vsem ljudem, ki dobri so bili.

Hudobneže preziral je, za njih ni imel oči.

Ti praviš, da ga ni bilo, dokazov res še ni.

V pravljici pa živel bo, zato zapojmo vsi:

Enkrat, enkrat, enkrat je bil en majhen škrat.

Enkrat, enkrat, enkrat je bil en škrat.

PALČKI (LATINSKO: NANUMES)

Palčki (nemško: zwerg, angleško: elf, norveško: dverg) so manjši od škratov in so izredni samotarji. Večinoma so prijazni do ljudi in jim mnogokrat pomagajo iz težav. So bližnji sorodniki škratov in jih zato mogoče tudi enačijo.

Pri nas poznamo različna imena zanj, kot so **palček, palečnjak, ninek, nen-**

dljek, na Pohorju pa mu pravijo tudi **rabas**. Palčki se od škratov ločijo predvsem po prijaznejšem značaju in pa po tem, da radi pomagajo ljudem v stiski in pri delu. Sem spadajo predvsem dela kot so šivanje oblek ali čevljev. Pomagajo pa jim tudi pri iskanju in obdelovanju dragih kamnov in kovin.

Med svetovno najbolj znane palčke sodijo **irski palčki** ali **leprechauni** (irsko: lepreachán).

Prikazujejo jih kot majhne bradate možičke, oblečene v zelen plašč in na glavi nosijo cilindru podoben klobuk. Radi sodelujejo pri raznih potegavščinah, sicer pa se preživljajo z izdelovanjem in popraviljanjem čevljev. Težko prislužene zlatnike spravljajo v lonce in jih zakopljejo pod stik mavrice s tlemi. Če človek kakšnega ujame, mu v zameno za prostost izpolnijo tri želje. Pri tem moramo biti zelo previdni, saj želje izpolnijo »dobesedno«. Kakor Irske vile

in vilinci, so tudi leprechauni prvič omenjeni v starem irskem epu Tuatha Dé Danann in jih v njihovih pravljicah ne najdemo.

Najbolj znan filmski hišni palček je **Trapets** iz Harryja Potterja.

A nedaleč od njega so po TV slovesu še **Smrkci** (hrvaško: Štrumpfovi, francoško: les Schtroumpfs, angleško: the Smurfs). Imajo kožo modre barve in živijo v gobjih hišah. Imajo vodjo Atasmrka in le eno samičko plavalaso Smrketo.

ENCI (LATINSKO: UNAMCOMPAGNEM)

Enci (angleško: gremlins) so gnomi iz človeških bivališč. Opisujejo ga kot svetlega duha, škrata ali palčka, ki se prikazuje predvsem ponoči in se zadržuje v človeških bivališčih. Od opisane trojice malih ljudstev so najbolj skrivnostni in najbolj neopazni. Zato je o njih zelo malo opisanega v razpoložljivi literaturi.

Med njimi je najbolje opisan **domovoj, hišni duh**. Največkrat so ga ljudje izdelali v obliki goloba narejenega iz majhnih lesenih deščic. Obesili so ga nad mizo in z vrvico povezali z vrati, da je nihal gor in dol, ko so se vrata odpirala in zapirala. Ob prihodu krščanstva so ga poistovetili s sv.Duhom.

Ostali Slovani so se iz vraževernosti izogibali njegovemu imenu in so ga klicali "stari oče", "gospodar hiše" ali celo "on". Prikazoval naj bi se v podobi starca z dolgo brado in poraščenega po vsem telesu z mehкими dlakami. Včasih je imel rogove ali rep, ponekod se je prikazoval celo v podobi domače živali ali kopice sena. Le težko ga je bilo videti, zato pa je bil njegov glas prisoten in zaznaven, predvsem kot stokanje in

dušeče ječanje. To je bilo zato, ker je domovoj tako ljubil hišo v kateri je bival, da je nasprotoval selitvi.

Prebivalce hiše je vedno posvaril pred težavami, ki jih bodo doletele. Pred smrtjo katerega izmed članov družine je jokal, ženo je povlekel za lase, da bi jo opozoril pred moževim nasilnim obnašanjem, itn.

Za konec pa še otroška izštevanka, ki govori o encih:

Enci benci na kamenci
štiri miši, v uh me piši,
vija vaja ven.

TRGOVEC

Danila Žorž, Slovenija

Izmenjave se bodo odvijale v razpadajočem skladišču, prepredenim z odmevi in utripanjem ostrih neonskih luči. Nevpadljivi beli kombiji in črni enoprostorci se bodo prebijali mimo povešenih, zarjavelih hangarskih vrat. Zlovešči mišičnjaki v usnjenih jaknah se bodo vzpenjali in spuščali po jeklenih rešetkastih stopnicah, polagali debele modre kuverte na okrušeno iverno ploščo, ki bo nadomeščala mizo.

Vsakič, ko je predal belo hladilno skrinjo, označeno z emblemom rdečega križa, je začutil neizmeren ponos. Njegov oče je umrl, ker je sistem zatajil. Vse, kar bi bilo potrebno, da bi se sedemletni fantek lahko spet igral s svojim očkom, bi bil presajen organ. Jetra. Kos mesa.

Zato se je odločil, da se bo uprl nepravilnemu sistemu in življenje posvetil vsem tistim, ki so jih neživljenjski zakoni obsodili na smrt. Bes in maščevalnost, ki ju je sprožila nepopustljiva, jedka bolečina njegove izgube, sta še vedno zavrela v mračnih, sprijenih kotičkih njegovega srca; lahko jih je sprožil razigran krik otroka, ali vlakec v izložbi trgovine z igračkami, ali vonj sveže pečenega kostanja, ki se je razlil po mestnih ulicah. Takrat je bolečino – za nič dlje kot en samcat blažen trenutek – ublažila slika nekega drugega sedemletnika. Fantka, ponovno združenega s svojim očetom. Da se bo združitev zgodila v zasebni bolniški sobi s pastelno pobarvanimi stenami, dobro založeni z najsodobnejšo medicinsko opremo in dehtečimi cvetličnimi aranž-

maji, je zagrenila vsako ovojnico, ki jo je prevzel. Ni mogel pomagati vsem, a to ni smel biti izgovor, da ne bi pomagal vsaj nekaterim.

Hreščanje lomljenja kosti bo občasno pritegnilo njegovo pozornost. Ali pa pridrušene kletvice izobčenega kirurga, medtem ko bo ločeval dragocene žive dragulje od trupla.

Sovražil je smrad po razkužilih, saj so ga spominjala na bolnišnico, na ozdravitev. Nič ni moglo ozdraviti kadavra, ki je ostal na zasilni jekleni operacijski mizi, potem ko je zdravnik končal. Temu, kar je ostalo, ni bilo mogoče več reči truplo. Ogoljene kosti so nekoč pripadale človeku, sinu in bratu, ki ga ni bilo več zaradi tega, kar je trgovec naredil. Ampak njegov občutek krivde je blažilo dejstvo, da bo agonija ene matere, žalost ene sestre, ozdravila bolečino ducata družin.

Boril se je s prividi praznine in pogube, ki so napadali njegovo zavest vsakič, ko je pripravil krepkega, zdravega moškega, da je zabarantal pogrešljiv organ – ledvico, del jeter, kostni mozeg - v zameno za denar. Vendar nikoli ni ostalo samo pri enem organu, in tudi plačila ni bilo. Boril se je s prividi in jih premagal - za srečo vseh majhnih fantkov.

Predal bo še zadnjo hladilno torbo, največjo in najtežjo. Ta ni imela oznak in kar je bilo v njej ne bo več doživelo dotika kirurgovih rok. Grobljan, ki jo bo prevzel, ne bo mogel skriti odpora gnusa.

Koncept kanibalizma ga je od nekdanj vznemirjal. Hkrati, ko se mu je obračal želodec, ga je grabila morbidna radovednost: kako bi bilo ugrizniti v ta najbolj prepovedani sadež? Nasprotujoče si sile so ga vrtele na tanki meji med prav in narobe, tako da ni mogel napovedati, na kateri strani bo naposled pristal.

Bil je trgovec s štirimi stranmi istega kovanca – življenjem in svetlobo in smrtjo in pregreho.

Prežal bo po osiromašenih soseskah, zapuščenih ulicah in zakotnih gostilnah, kjer bo obljubljal kraljevsko odkupnino vsakemu, ki še goji spomin na varen dom, zaposlitev, zagotovljeno prihodnost, in upanje, da se bo njegova sreča končno obrnila.

Zato, da se bo lahko še en sedemletnik spet smejal.

<>

ANUBISOVO PREKLETSTVO

Tanja Mencin, Slovenija

Arheologinja Ana Sever je pogledala v izkopanino, v široka kamnita vrata, ki so vodila v podzemlje. Že vso jutro so se pripravljali na vstop. Pravzaprav jo je ob pogledu na črno odprtino obhajala negotovost. Ponavadi se je vsake najdbe razveselila, a ne tokrat. Še sama ni vedela zakaj jo je panika enega od njenih egiptovskih pomočnikov tako pretresla.

„Ne, ne, ne,“ je prejšnjega večera kričal z rokami, „najdba mora ostati zakopana. To je del svetišča boga mrtvih. Anubis bo jezen.“

Vraževerje ji nikakor ni šlo dobro od rok, pa vendar je bil Ahmedov strah pristen in nezaigran. Resnično ga je bilo nečesa strah. Ušel ji je mukotrpen zdihljaj. Kaj hočemo, arheološka srenja zahteva odgovore. Morali bodo vstopiti v podzemlje.

Napol se je zasukala nazaj in poklicala sodelavca Tima. Tim je zaslišal, kako ga kliče in pribrazil je bližje.

„O čem razmišljaš?“ je vprašal. „Vidim, da še vedno oklevaš.“

Zasukala je glavo v desno in malce privzdignila obraz.

„Se ti ne zdi, da Ahmed pretirava?“

„Verejetno res,“ je pokimal Tim. „Saj poznaš Ahmeda kako vraževeren je. Povsod vidi zarote in nesreče.“

„Med druge vnaša nemir. Pogovori se z njim, Tim. Nočem, da mi z delovišča vsi pobegnejo.“

„Bomo vstopili?“

„Moramo.“

Tim je pokimal, da se bo pogovoril z Ahmedom. Če ne bo hotel z njimi, pa naj ostane zunaj z ostalimi Egipčani.

Tim Vidmar je bil možakar v širidesetih letih. Od sonca zagrel obraz so mu kakor obstret obkrožali pšenični lasje. Imel je smisel za humor in bil je precej trmaste narave. Ana ga je spoznala na arheološkem simpoziju v Kairu pred tremi leti.

Tim se je zastrmel v črno žrelo kamnitih vrat.

„Res se zdi vhod grotesken,“ je pripomnil, globoko zamišljen, „vendar je to tudi najdba stoletja. Če se zares izkaže, da je to Anubsovo svetišče, se bova zapisala v zgodovino.“

Ana je trznila.

„Ali pa bova pogubljena, vsaj tako trdi Ahmed.“

„Ahmed pretirava. Takšni so pač Egipčani.“

Ana je z očmi preletela delovišče. Vsepovsod so gomazeli ljudje in pridno delali. V jugovzhodnem kvadrantu so odkrili vrsto gomil, ki so pripadala nižjim svečenikom. V grobovih so našli dragocen nakit, amulete in lončene posode. Osupnilo jih je dejstvo, da so bili nižji svečeniki pokopani zunaj Anubisovega svetišča, kar je lahko pomenilo samo to, da so bili na nek način izobčeni ali kaznovani. Njihova okostja so gledala na vzhod-zahod.

Sonce se je že povsem povzpelo na nebo, v Kinopolju se je obetal nov peklenško vroč dan. Ana si je z obraza odstrnila šop nagajivih kodrov, ki so ji silili na oči.

„Vstopimo!“ je rekla po kratkem premisleku. „Nisma smisla, da zavlačujemo.“

Tim se je strinjal.

„Ekipo sem že zbral sinoči. Ahmed noče zraven.“

„Pa naj ostane tu.“

„Prav. Pa odrinimo.“

Pol ure zatem so vstopili v Anubisovo podzemlje.

V temnem zatohlem golem hodniku jih je zajel mrak. Ana je prižgala lučko, ki jo je imela pripeto okrog čela, širok snop svetlobe je osvetlil sliko Anubisa, božanstva s šakaljo glavo. Glava je vedno v črni barvi. Stal je na Raovi barki in v desni roki držal bič, v levi pa Ankh, simbol življenja. Okrog vratu je imel obešeno mogočno orožje.

Anubis je bil sodnik v egipčanskem Panteonu, sodnik mrtvih v podzemlju Amenti. Pred Ozirisom in boginjo pravice Maat je slabe duše metal v pekel, pošasti Amamat. Dobro pa je povzdignil na Raevo Nebo.

Anubis, sin boga Seta in boginje Nef-

tide, je torej princip sublimacije in uničenja, kot tudi simbol novega vstajenja in življenja. Ponekod, predvsem v okolišu Abidosa, se je kult boga Anubisa prilagodil mestnemu življenju in se spojil z poglavarjem mrtvih, božanstvom Hentimentijem. Zato lahko včasih vidimo Anubisa z dvojno glavo oziroma Hentimenti je tu zgolj Anubisov epitet. V Tutankamonovi grobnici pa so ga našli v celoti upodobljenega kot črnega šakala. Pogosto je bil čaščen tudi kot bog balzamiranja. Skupaj z boginjo Bast, boginjo maziljenja in Anubisovo hčerko Kebečet, veliko očiščevalko, je poskrbel, da so se notranji organi med balzamiranjem skrbno odstranili in položili v kanoptično žaro.

„Čudovita slika,“ je komentiral Tim, ki je stal poleg Ane in strmel v mogočno šakalje božanstvo. „Anubis, kot bog umrlih, ima tudi preobraževalno moč, saj dušo popelje na nebo in jo pripravi na novo inkarnacijo,...na novo utelesitev.“

„Kako veš, da gre za inkarnacijo?“

„Iz Ozirisovega vstajenja.“

„To ni preveč natančno, Tim. Ozirisovo vstajenje je lahko simbol človekove notranje preobrazbe še v času življenja.“

„Drži.“

„Poleg tega pa je mnogo Egipčanov končalo v žrelu Amamat. Ali pa misliš, da so bili Egipčani svetniki?“

„Seveda ne mislim tako. V Knjigi mrtvih lahko jasno zasledimo, koliko zla je bilo med Egipčani.“

„Kot povsod po svetu.“

Knjiga mrtvih je bila v resnici šest metrov dolg in triintrideset centimetrov širok papirus iz 1500-1300 let pred Kristusom, iz časa osemnajste dinastije. Papirus je našel nemški profesor Reinsch leta 1866 leta in se hrani v avs-

trijski Nacionalni biblioteki pod signaturo Aeg. 10.994-10.997.

Knjiga mrtvih je govorila o odhodu iz življenja, odhodu iz tostranskega življenja in svetu čutil, ki so dan zaznavala kot dan in življenje kot življenje. Tekst je pomočnik prehoda iz nižje oblike obstajanja v višjega, v stanje pravega duha človeka. Po svojem namenu je tudi obrambeni dekret, vodič skozi mnoga stanja, preden umrli doseže Nebo in Bogove. Če seveda sploh ga.

K njima je pristopil ameriški arheolog Jim Collins, ekspert za hieroglifsko pisanje. S prstom je pokazal na sliko na steni.

„Aaa, šakaljeglavci gospod,“ je rekel. „Impozanten je, mar ne?“

Ana je pogledala visokoraslega Američana, rjavih kuštravih las in prodornih modrih oči.

„Veličasten, vsekakor.“

Jim jih je pozval naj odidejo dalje. Odšli so globlje v notranjost. Visok kamnit hodnik, širok kak meter in pol, je ves čas vodil naravnost. Na njem je bilo še več slik, ki so prikazovala svečenike v njihovih obredih.

„Pravzaprav nisem povsem prepričana ali hodnik vodi v notranjost templja ali v grobnico,“ je dejala nekje vmes. „Na kaj takega še nisem naletela.“

Jim jo je postrani pogledal, ne da bi se ustavil.

„Mogoče je oboje,“ je odvrnil z optimizmom v glasu.

„Potem bo to prvi primer v arheologiji,“ je odvrnila, „če se izkaže, da ima tempelj tudi pomembno grobnico.“

„Anubis je vedno skrivnosten,“ se je posmejal Jim. „Bog ve, kako nam jo bo tokrat zagodel.“

Ano je obšla odkrita radovednost.

„Vam jo je že kdaj?“

„Že,“ je pokimal Jim. „V Edfu je bilo.

Izkopali smo grobnico nekega svečenika. Bila je zapečaten. V njej so se skozi tisočletja nabirale nevarne bakterije. Kar nekaj jih je pomrlo.“

„Ojoj!“

„Ampak ne boj se, tokrat nam ne grozi nobena nevarnost.“

„Kako veš, Jim?“

„Ker zrak ves čas lepo kroži. Čudi me edino to, da podzemlje še ni bilo izropano.“

„Kaj misliš bomo odkrili?“

„Po pravici povedano, ne vem.“

Potem je pogovor zamrl.

Dvorana v katero so vstopili je osupnila vse. Bila je visoka in zračna. Strop je podpiralo osem stebrov.

Na sredini je stal oltar. Na njem je bil kip Anubisa. Pod oltarjem je bila Raeva barka, na levi strani je stala Maat z tehtnico v rokah, na tehtnici je bilo pero. Ana je poznala simbolizem. Pri tehtanju duše se tehtnica ni smela prevesiti in prevagati peresa. Če se je, je umrlega čakala pot v peklo. Na desni strani barke je stal Oziris.

Jim je hlastnil za zrakom.

„Naj me strela!“ je pridušeno zaklel. „To je dvorana sojenja.“

„Kaj!“ je vzkliknila Ana. „Hočeš reči, da so tu sodili umrli?“

„Ne, ampak živim.“

„Hm, nekakšno sodišče torej.“

„Tako je!“ je zdajci pribil Tim, ki si je že opomogel od prvega presenečenja. „Če poznaš Knjigo mrtvih, boš vedela o čem Tim govori.“

Tim je stopil k barki.

„Raje se ničesar ne dotikajmo. Vse je videti krhko...Ja, Knjiga mrtvih. Vsa knjiga je polna opisov iniciacij. Tudi ta dvorana se zdi takšna. Obredna.“

„Ampak tega še ne vemo zagotovo?“

„Vemo, samo pogledajte vse freske, če jih lahko tako poimenujem.“ Izprožil je

kazalec na levi roki in pokazal na vzdolžno steno. „Poglejta tjale. Tam je opisano Ozirisovo vstajenje, poleg je feniks. To je simbol iniciacije, ko se preroben dvigneš v novo življenje...In tamle na zahodu je opisan postopek balzamiranja mrtvih. Na barki lahko jasno vidimo sojenje umrlemu. Tehtnica s peresom se je nagnila, očitno je bil umrl vržen pošasti Amamat.“

„To je vraževerje,“ je pripomnil Tim. „Saj menda ne verjameš v posmrtno pošasti, in pekel in nebesa.“

Jim se je zasmejal.

„Američani radi verjamejo v pravljice.“

K Ani je pristopil moški v belem kaftanu iz bombaža. Bil je pomočnik Mustafa.

„Kaj bomo storili?“ je vprašal.

Ana je izdihnila ves zrak iz pluč.

„Si vso zadevo ogledali, jo preučili, potem pa odšli. Občutek imam, da ne smemo ničesar odnesti s seboj.“

Stopila je k Anubisu in ugotovila, da ima kip okrog vratu nenavadno ogrlico. Pobljže si jo je ogledala. Bila je natančno takšna, kakršna je bila na risbah na steni. Je to mogočno orožje?, je pomislila sama pri sebi. Ampak – kakšno orožje? Čemu je služilo? Ali pa je samo magični pripomoček? Okras?

Če bi poskušala dati odgovor na to, kaj je bila egipčanska magija starih Egipčanov, bi morala potrditi, da je le ta prežemala vse pore posvetnega in religijskega življenja. Telo in duša vsakega starega Egipčana sta bila prežeta s tem. Egipčan se je, ne videč razlike med mikro in makrokozmosom vedno nahajal v tvorcu življenja, ta moč se je prenašala iz roda v rod. Magija mu je bila dosegljiva že z iniciacijo v tostranem življenju.

Zasukala je glavo v Tima.

„Tim!“ je rekla. „Anubisova ogrlica. Zdi se prava.“

Tim in Jim sta stopila čisto blizu.

Ogrlica je bila okrogla in iz štirih barv, turkizmo modre, rdeče, bele in črne. Barvne ploščice iz poldranega kamnja so bile harmonično porazdeljene okrog nosilnega obročka. Na sredini je visel sveti skarabej z vdelanim rubinom.

Jim je preučljivo privzdignil obrvi.

„Osupljiv primerek, se vama ne zdi?“

Tim je dobrohotno pokimal.

„Čudovito je izdelana. Preprosta, ampak učinkovita.“ Stegnil je desnico, da bi se jo dotaknil. Ana je takoj vzkliknila.

„Ne, Tim! Kaj če razpade?“

„Ne bo,“ jo je zavrnil. „Previden bom.“

Arheologovi prsti so nežno otipali ogrlico. Bila je gladka, čeprav se je na njej nabrala plast prahu. Tim jo je previdno odstranil in jo očistil z mehkim čopičem. Potem jo je podal Ani.

„Na, oglej si jo.“

Ana si jo je ogledala in jo previdno predala Jimu. Jim jo je strokovno obrčal na vse strani in z blazinico kazalca podrgnil rubin. Potem je vzkliknil.

„To ni rubin,“ je rekel. „Nekakšen gumb je.“

Ana je razširila oči v začudenje.

„Gumb?“

„Ja. Ne vem, čemu služi.“

Tim je bil kakor na novo poživljen.

„Daj mi jo sem. Poglejmo čemu služi gumb.“

Ani je nenadni krik zastal v grlu. Še sama ni vedela zakaj jo je nenadoma zapopadla prava groza. A še preden se je v grlu oblikoval dolgi Neeeeee!, je prostor napolnila svetlobna eksplozija. Sunek je bil tako silovit, da je Ano vrglo na drug konec v zahodno steno, kjer je nezavestna obležala.

Ko se je ovedla, je dvorana še vedno žarela. Počasi se je dvignila in z grozo

ugotovila, da so ostali trije, Mustafa, Tim in Jim, mrtvi, brez znaka življenja.

Iz nasprotnega konca je vanjo strmela Anubis. V desnici je stiskal žezlo, v levi roki pa Ankh. Ano je oblihl srh. Pravzaprav ni vedela ali si vse skupaj samo domišlja. Udarec ji je verjetno pretresel možgane in sedaj halucinira.

Zastokala je in planila k Timu.

„Tim!... Tim!“

Ni se odzval. Poleg njega je na tleh ležala Anubisova ogrlica. Ano je obšel obup. Najraje bi zbežala iz prostora, toda čudna svetloba, ki je žarela, jo je prikovala na mestu. Vstala je in poravnala hrbtenico.

„Oprostite,“ je dejala prikazni, „nisimo hoteli. Nismo hoteli.“

Anubis je iztegnil roko in izprožil prst levice. Globok stereofonski bas je zadonel.

„Ti!“

„J-jaz sem Ana,“ je zajecjlala. „Ana Sever.“

Glas je govoril v stari egipčanski, toda začuda je govorico poznala. Je bilo to zaradi udarca v glavo? Se ji je prebudil praspomin?

„Jaz sem Sin Neba, veliki Anubis,“ ji je govoril moški glas. „Jaz sem sin globokih globin, ki spi in se vsakodnevno preraja na Vzhodu... Zakaj motiš moj mir?“

„Jaz... jaz. Saj ni namerno.“

„Jaz sem Sen Zemlje, vse do njenih zadnjih meja.“

Ana se je napela. Če je kaj poznala mitologijo, ji je Anubis govoril v prisopodah. Kot gospodar Mrtvih ima to nalogo, da vsakogar, ki se znajde pred njim, preizpraša.

„Sem mrtva?“ je zdaj kar zletelo iz nje.

„Na meji dveh svetov.“

Ano je obšel mrzličan hlad. Mar umira? V njeni glavi so zabrlele misli. Vsa-

kodnevno prerajanje na Vzhodu je pomenilo metamorfozo, veliko notranjo preobrazbo, Sen Zemlje pa je pomenilo večno ohranjanje večnega namena življenja. Če hoče Anubisa povsem razumeti, potem ga mora začeti drugače vpraševati.

Za trenutek se je zamislila.

„Jaz sem glava Znanja,“ je rekla. „Našli smo tvoj sveti Tempelj. Opravičujem se, ker smo zmotili Sen velikega Sina Neba.“

„Kako dolg je bil moj Sen?“

„Nekaj tisočletij dolg.“

Nastala je tišina. Dolga, predolga tišina. Anubis je očitno razmišljal. Sama pa tudi. Glava Znanja je pomenilo Glava Duha. Nekaj kar je blizu bogovom in jim je všeč. Ali tudi drugače, Glava Znanja se je nanašala na Ba, kjer duh stoji v svojem razgovoru z dušo v nasprotju z materijo.

Tišina je trajala in trajala. Ana se je zganila z mesta, žalostna stopila k mrtvemu Timu, pobrala ogrlico in jo odložila na oltar k Anubisovim nogam.

„To je vaše,“ je rekla.

Anubis na drugem koncu je ponovno oživel.

„Prekletstvo sem priklical. Kazen.“

„Kazen? Zakaj? Nedolžen je moj Ba.“

„Tvoj je, a ne njihov. Pohlep v Ka se oglašča.“

Ana se je zdrznila. Ka? Kaj je že Ka? Aha, že ve. Ka je srce živega. Srce v duši.

„Tim ni pohlepen. Znanstvenik je.“

Rdeče Anubisove oči so zasijale.

„Ti si ma'kherw! Vsi ostali so tatovi!“

Ma'kherw je v stari egipčanski pomenilo biti opravičen v življenju in smrti. Čeprav ni razumela, kaj je zagrešil Tim, da si je nakopal Anubisovo jezo. Ga ima Anubis za tatu, ker je kipu z vratu vzel ogrlico? Mogoče.

Potem je začutila, kako so jo pogabile nevidne roke in jo pričele vleči proti vzhodni steni. Ana je zavreščala in se ponovno ovedla tega sveta.

Nad njo so se sklanjali Tim, Jim in Mustafa. Ana je hlasnila za zrakom.

„Tim? Živ si!“

Zasmejal se je.

„Dobrodošla v velikem svetu!“

Ana je počasi vstala in se prijela za glavo v kateri ji je razbijalo in šumelo.

„Kaj se je zgodilo?“

„Nenadoma si omedlela.“

„Kaj? Ampak spominjam se eksplozije bele svetlobe!“

Jim je prasn timer v odkrit smeh.

„Kakšne eksplozije? Morebiti si vse skupaj samo sanjala?“

„Ne. Videla sem eksplozijo. Belo svetlobo...In ti...vsi ste bili mrtvi.“

„Mrtvi?“

„K meni je prišel Anubis. Povedal mi

je, da sem ma'kherw, vi trije pa tatovi.“

Jim se je hipoma zresnil.

„Si prepričana, da si slišala prav?“

„Vsega se do ponatankosti spominjam.“ Jim se je pogladil po oglati ščetinasti bradi.

„Hm, beseda ma'kherw je staroegipčanska, pomeni pa visoko svečenico,...nekoga, ki je čist v tem in onem svetu.“

Tim se je počohljal po glavi.

„Pustimo zdaj to. Čas je, da se odpravimo naprej. Mustafa je že nemiren.“

A Ana je odkimala.

„Ne. Vrnili se bomo in vhod zapečatili.“

„Kaj? Ne gremo naprej?“

„Ne.“

„Ampak - „

„To je ukaz, Tim. Vrnili se bomo.“

Tim je ogorčeno zakrilil z rokami.

„Prav, prav, kot hočeš, A ti bo kasneje še žal.“

Avtorji vseh žanrov, združimo se!

DRUŠTVO NARISALCEV SPEKULATIVNE FIKCIJE

ZVEZDNI PRAH

www.zvezdni-prah.si

Kar ni mogoče najti v tej številki, je zagotovo na naši spletni strani.

Tudi stare številke Jašubeg en Jared od prazgodovine
(beri: od prve številke) do danes in to v PDF!

Ob tem vas vabimo, da se nam pridružite.

Pogoj je, da lahko pokažete svoje delo s področja spekulativne fikcije.

Torej, če ste narisali sliko, napisal pesem ali zgodbo ali morda
izdali svojo lastno knjigo, se nam pridružite!

Ponujamo vam druženje z istomišljeniki, promocijo v tujini
in pomoč pri izdaji naslednje knjige.

„Obljubila sem.“

Tim je od osuplosti prav neprivlačno povetil spodnjo čeljust.

„Obljubila? Komu?...Anubisu? Trapa-stemu prividu iz sanj?“

Ana se je zasukala nazaj in stopila v korak.

„Niso bile sanje, Tim. Vem o čem govorim.“

Tim se je vdal, nekaj sam pri sebi zaklel in odšel mimo nje. Jim in Mustafa sta pohitela za njim. Kakšen šovinist!, je pomislila Ana. Ko ni po njegovo, vzkipi. In Mustafa in Jim sta kot dva njegova kužka!

Jezna je pohitela ven iz starodavne dvorane.

A te noči ni mogla spati. Ves čas je premlevala nadčutne sanje z Anubisom. Kaj ji ni rekel, da je nad tatove priklical kazen? Kakšna bo ta kazen?

Obšel jo je zahrbtnen hlad, ko je v mraku strmela v nežno valajočo zaveso odprtega okna v hotelski sobi hotela Raa. Na nebu je visel ogromen mesec in raz-svetljeval okolico. Tu in tam se je oglasil lajež psov in Ana se je instinktivno še bolj zavila v belo rjuho. Ni jo zares zeblo, pa vendar jo je čudno mrazilo.

Tako je dočakala jutra.

Šla je dol v jedilnico, kjer jo je dohitel paničen Ahmed, eden od delavcev na arheološkem

delovišču.

„Tim je izginil!“ je z grozo v očeh zakrillil z rokami.

Ana je otrpnila.

„Kako – izginil?“

„Ni ga v hotelu, ni na ga delovišču?“

„Gotovo je kam šel,“ je odvrnila z pomirjajočim tonom v glasu. „Vrnil se bo, boš videl.“

A Ahmed je odkimaval.

„Ne, ne, ne...Tim nikoli ne zamudi.

Izginil je. Vzel ga je Anubis!“

„Počakali bomo do poldneva. Če ga ne bo, ga bomo poiskali. Velja?“

Po zajtrku, angleški omleti in kozar-cu pomarančnega soka, sta z Ahmedom pohitela na arheološko najdišče na obrobju mesta. Sonce je že močno pripekalo. K njej je takoj prihitel Jim v kratkih hlačah olivne barve in beli majici. Povedal ji je, da Tima ni od nikoder.

„To že vem,“ je zavzdihnila Ana. „Ga je kdo šel iskat v dvorano? Mogoče je sam šel naprej.“

„Ne, tega še nismo storili.“

„Počakajmo do poldneva, potem ga gremo iskat.“

„Nič dobrega, nič dobrega,“ je odkimaval Ahmed. „Za Tima nič dobrega.“

Ana je pogledala vznemirjenega Egi-pcana.

„Pomirite se, prosim, Ahmed. Tima bomo našli...Zdaj pa na delo!“

Odšli so v jugovzhodni kvadrant, kjer so še vedno izkopavali grobove nižjih svečenikov. Našteli so že deset takšnih grobov, kar je Jima še posebej čudilo. Ni bilo v navadi visokih svečenikov, da bi masovno izobčevali svoje kolege. Z aktivnim ogljikom so datirali plast zemlje v kateri so ležala okostja. Vsa so pripadala enemu obdobju, v čas 3000 let pred našim štetjem.

„Čudno, da jih niso mumificirali in pokopali v skupno grobnico. Nižji svečeniki so po službeni dolžnosti vedno spremljali visoke svečenike,“ je pripomnil Jim in si na glavo poveznil bel klobuk, ki ga je ščitil pred soncem.

„Bili so prekleti,“ je bevsknil Ahmed. „Vsi prekleti!“

Ana je zasukala glavo.

„Kaj ni to malce premočna beseda, Ahmed,“ je rekla. „Saj ne moreš ljudi preprosto zavreči samo zaradi tega, ker

jih je nekdo preklel.“

Ahmed je pomežiknil z očmi, kot da ga slepi sonce.

„To včasih resna kazen,“ je odvrnil. „Huda kazen.“

„To razumem.“

„Tudi gospod Tim preklet!“

Ana je zavila z očmi. Ni več vedela, kako naj pomiri živčnega Egipčana.

„Gospod Tim se bo vrnil, Ahmed. Povedala sem vam že.“

Možakar je že krilil s plahutavimi rokavi.

„Ne bo, ne bo. Gospod Tim je odšel. Za vedno odšel.“

Opoldan so res organizirali iskalno akcijo. Pet ljudi, Jim, Ana in trije Egipčani so vstopili v podzemni hodnik. Odšli so do dvorane in jo povsem preiskali. A Tima ni bilo nikjer.

Ana si je ponovno ogledala Anubisov kip in ugotovila, da je ogrlica izginila. Zasukala se je napol nazaj.

„Jim? Imate vi ogrlico?“ je vprašala.

Jim je odkimal, da jo nima: „Čudno. Mogoče jo ima Tim.“

„Hm, tudi sama sem pomislila na to.“

V mislih so ji odbrnele Anubisove misli: 'Ti si ma'kherw. Vsi ostali so tatovi.'

Je bil Tim res tako nespameten, da bi ogrlico, še predno bi bila evidentirana, odnesel iz dvorane. Jo preprosto ukradel?

Potem so se napotili naprej.

Vstopili so v hodnik, ki se je nadaljeval na drugi strani dvorane. Stene hodnika so bile hieroglifirane in brez slik. Jim si je ogledal pisavo in sporočila.

„Poglej Ana,“ je rekel. „Tam zgoraj je disk, ki spominja na vesoljsko ladjo. Vidite curek svetlobe, ki izhaja iz diska? Mogoče je to lasersko orožje, ki so ga že poznali v davniini.“

Ana si je z zanimanjem ogledala vklesan tekst.

„Res mislite, da so tedaj že poznali tehnologijo, ki jo odkriva šele prihodnost?“

„Ja, verjamem.“

„In vesoljska ladja. O čem pripoveduje?“

„O obisku bogov na Zemlji.“

„Me hecate?“

„Smrtno resen sem.“

Od nekod je pritekel Egipčan Mohamed in pretresen povedal, da so našli Tima. Mrtvega.

Ana se je nevarno zagugala naprej in nazaj. Za trenutek je dobila občutek, da bo omedlela.

„Kako – mrtvega?“ je vprašala.

„Mrtev je, lady Ana,“ je pokimal Mohamed.

Jim jo je pograbil za laket.

„Gremo! Brž!“

Mohamed je stekel. Stekli so za njim.

Tima so našli malo naprej. Ležal je na hodniku pod risbo Anubisa na steni. Ležal je na trebuhu. V levi roki je stiskal ogrlico, z desno roko pa je kazal naprej na vzhod, v notranjost nove, manjše dvorane. Ob njegovih nogah je ležalo belo golobje pero.

Jim je pokleknil k njemu in mu potipal žilo na vratu, ter odkimal.

„Ni mu pomoči. Ne zaznam utripa.“

Ana je pogledala Mohameda.

„Mohamed, stecite ven in pokličite medicinsko pomoč in policijo. Takoj!“

Mohamed se je ubogljivo zasukal in stekel po mračnem hodniku, proč od njih.

Ana se je sklonila k Timu in mu iz rok vzela ogrlico. Truplo se še ni povsem ohladilo.

„Tole je potrebno vrniti tja, kamor spada,“ je rekla. „Nočem, da jo vzame policija in uniči.“

Ogrlico je vtaknila v žep kratkih hlač.

Potem so počakali policijo in medicinsko pomoč. Zdravnik je ugotovil srč-

no kap. Vsi so bili pretreseni, vendar se Ana ni mogla znebiti slabega občutka. Kap? Kako je to mogoče? Tim je bil povsem zdrav moški! Kaj je torej botrovalo zastoju srca? Je prepoznal svojega zastroševalca? Svojega morilca? Ali koga drugega? Kaj se je dogajalo le nekaj ur nazaj?

Ni vedela.

Policija je kraj zaščitila in jih vse zasilšala, potem pa izpustila. Ker ni bilo na trupu nobenih sledov nasilja, je tudi policija primer zaključila, da gre za srčni zastoj.

A Ana se še dolgo ni mogla povsem pomiriti. Porajalo se ji je vprašanje, kako je Ahmed vedel, da je Tim mrtev? Je imel kaj z njegovo smrtjo?

A Ahmed je ob tem vprašanju samo na debelo zazijal vanjo.

„Ahmed nič kriv. Tim kaznovan. Bogovi so jezni.“

„Ahmed, pa veš, da bodo bogovi jezni tudi nate, če mi zdajle lažeš?“

A Ahmed je, kot je imel navadno, že kolerično mahal s plahutavimi rokavi svetega kaftana.

„Ahmed nič kriv, ...nič kriv. Prisežen, gospodična Ana!“

Verjela mu je.

Potem se je ovedla, da ima v žepu še vedno Anubisovo ogrlico. Takoj ko se vrne v hotel jo bo temeljito pregledala, potem pa jo vrnila.

Sonce se je že nagibalo v peto uro popoldan. To je bil čas, ko se je delovišče zaprlo, da so si delavci lahko odpočili. Nad mesto, nad majhne bele kockaste hiške, se je spuščal lahen južni vetrič.

Ana je za nastavila obraz prijetnemu vetru, potem pa zapustila izkopenane in se z avtomobilom, znamke Volvo, odpejla do hotela Raa.

Naglo se je stuširala s prijetno hlad-

no vodo, si oprala lase in jih zavila v belo brisačo. Potem je na mizo poleg balkonskih vrat položila Anubisovo ogrlico in jo dolgo opazovala. Spomnila se je, da je Tim, preden je omedlela in videla tisto bleščečo eksplozijo, pritisnil gum na skarabeju. Kaj se bo zgodilo, če zdaj rubinasti gumb pritisne sama?

Bo ponovno omedlela? Mogoče celo umrla?

Toda bila je znanstvenica, zato je to pomisel brž odgnala. S prsti je pobožala rubin in zavzdihnila. Zdaj bo, kar bo. Potem je pritisnila. Nič se ni zgodilo. Ni bilo omedlevice, niti eksplozije svetlobe. Pravzaprav tega ni mogla videti, da se je v podzemnem svetišču odprla skrita komora in se je na zidu prikazala Anubsova senca.

V tistem hipu je neka nenadna sila Ano odtrgala od stola na katerem je sedela. Vstala je, se oblekla in se odpeljala nazaj na delovišče.

Nad mesto je že legel mrak, na nebu pa so že brlele prve zvezde in prikazala se je bledolična luna.

S prižgano svetilko na čelu je vstopila v tempelj in pohitela do velike dvorane. Stopila je h kipu in hotela vrniti ogrlico, ko jo je premotil čuden šum, ki jo je prestrašil. Hitro je vtaknila ogrlico nazaj v žep in se začela ozirati okrog sebe. Za trenutek se ji je zazdelo, da je za njenim hrbtom hušknila velika senca.

Srce v prsih ji je divje utripnilo.

„Je kdo tu?“ je vprašala tihobno nevidnost.

Vprašanje brez odgovora.

Potem se je namenila po hodniku, kjer so našli mrtvega Tima, v manjšo dvorano. Tu je vladala popolna tema. Edina svetloba je prihajala iz njene svetilke na glavi. Za njenim hrbtom je spet nekaj zašuštelo. Ana se je bliskovito

zasukala, a za njo ni bilo nikogar. V strahu in trenutni zmedni ni opazila skrite odprte komore in sence, ki je ždela v njej.

Vendar jo je obšel občutek globoke nevarnosti. Potem je instinktivno reagirala. Pognala se je v beg. Za njo se je v tistem hipu zganila velika senca in stekla za njo.

Ana je tekla kot nora. Še nikoli v življenju ni občutila takšne groze kot zdaj, ko je bežala pred bog ve čim. Saj sploh ni vedela, da ji kdo sledi, tega ni mogla vedeti, niti videti. Vedela je samo to, da mora teži, kot da ji gre za življenje.

Zunaj je planila v avto in obrnila ključ. Avto je zahrumel, ko je pritisnila na plin.

Velikanska senca, ki ji je sledila, je obstala na meji med tem in starodavnim svetom...

Zares oddahnila si je šele v hotelski sobi. Prižgala je vse luči in se zleknila na posteljo. Srce ji je še vedno utripalo v grlu. Če je zdaj prav pomislila, ji je nekdo sledil. A kdo? Anubis? Ne, norica, se je brž opomnila. Če ji je že kaj sledilo, je bil le ta iz človeških vrst. In to prav tista baraba je tako močno prestrašila Tima, da je mrtev omahnil po tleh.

Ko se je pomirila, je vstala in si na balkonu v tretjem nadstropju prižgala cigareto dneva. Kadila je izredno poredko, predvsem takrat kadar je bila zares živčna.

Strmela je v jasno zveznato nebo in se odločila, da bo stvari prišla do dna. Tisto nekdo, ki je Tima pognal v smrt, bo razkrit. Toliko že dolguje svojemu kolegu, arheologu Timu Vidmarju.

Ponoči je imela nemiren sen. Sanjalo se ji je, da je k njej pristopil Anubis in ji rekel eno samo besedo: „Tatovi duš.“

Zjutraj ko se je zbudila, je bila nemirna in nejevoljna. Vedno se jo je lotila jeza, če je imela spanca premalo ali če je bila pod prevelikim stresom. Brez zajtrka je odšla do Jima, ki je stanoval nadstopje nižje, a ta je že odšel na teren. Odpeljala se je ven iz mesta in poiskala Mohameda. Ta ji je povedal, da je Jim odšel v malo dvorano.

Zdaj ni več oklevala.

„Mohamed, z menoj greste,“ je rekla visokoraslemu suhemu Egipčanu s povito glavo. „Morava najti gospoda Jima.“

Le ta je razumevajoče pokimal.

„Samo svetilko vzamem.“

Ana je pokimala, da ga počaka pri vходу v podzemni tempelj.

Mohamed se je vrnil kmalu zatem, a ni bil sam. Z njim je bila velika suhljata ženska, ki je delala v zahodnem kvadrantu. Odkopavali so vrhnje stene tempelja. Ženska jo je vljudno pozdravila in povedala, da je po poklicu zgodovinarica, da pa se rada udeleži vsakršnih izkopavanj v Egiptu. Mohamed je dejal, da se je Jusefa za pomoč ponudila sama. Ana ji je v znak odobravanja pokimala.

„Prav. Pa pejmo!“

Vstopili so.

Odšli so naravnost do male dvorane, ki je Ano prejšnjega večera pognala v brezglavi beg. Pregledali so jo, vendar niso našli nič omembe vrednega. Mala dvorana, ki je služila bog ve čemu, to bi vedel Jim, je bila povsem prazna.

„Tu ni ničesar,“ je rekla Ana.

Ženska je odkimala.

„Tu je marsikaj,“ jo je popravila.

„Kolikor mi je poznano so imeli templji skrite sobe, nekakšne komore, kamor so skrivali svoje svete knjige z visokim znanjem.“

„Kaj niso knjižnice bolj primerne?“

„Teksti, ki so jih lahko uporabljali tudi posvetni ljudje, so bili namenjeni večini. Ampak svete knjige so bile dovoljene samo visokim svečenikom.“

„Aha. Potem iščemo skrito sobo.“

„Ja.“

„In kje bi mogla biti?“

„Preiščimo stene.“

Začeli so preiskovati stene do vrha do tal. Ana ni imela sreče. Je imela pa srečo Jusufa. V zidu je odkrila majhno izboklino. Ko je pritisnila nanjo, so se odprla skrita vrata. Vstopili so v sosednji prostor in onemeli. Na tleh je med starimi papirusi ležal Jim. Bil je mrtev.

Ana se je opotekla naprej in skorajda padla na kolena. Zadnji hip jo je ujel in pridržal za komolec, Mohamed.

„Tole ni dobro,“ je rekel s tresočim, resnim glasom.

„Ne,“ je odkimala Ana. „Jim.“

Z nekaj vdih in izdih si je umirila živčen želodec in pogledala Mohameda.

„Policija bo na nogah, egiptovska vlada pa bo prekinila z izkopavanji.“

„Tu gre za umore,“ je preroško rekla Jusefa. „Najprej gospod Tim, zdaj Jim. To ne more biti golo naključje.“

Ana je občutila, kako se ji tresejo noge. Kdo je naslednji na vrsti?, je pomislila. Kdo? Sama? Morda Mohamed ali pa večno prestrašeni Ahmed?

Zaslišal se je mukotrpen Jusufin zdihljaj.

„Najbolje, da se vrnemo in pokličemo policijo. Za gospoda Jima ni več pomoči.“

„Jusefa, vrnite se na površje in pokličite policijo in rešilca.“

Jusefa je pokimala, se zasukala in odšla. Ana je v največjo grozo začutila, kako so se vrata za njo zaprla. Zavpila je.

„Jusefa!“

„Pri Alahu!“ je vzkliknil Mohamed.

Izza debele stene se je zaslišal demonski Jusefijin smeh.

Ano je zapopadla panika. Kaj če umre v tem brezdušnem Anubisovem templju? Nihče ju ne bo našel. Jusefa, ta morilka, bo ušla nekaznovano.

Mohamedove oči so jo spremljale.

„Ne obupajte, gospodična Ana, Alah bo našel rešitev. Razmisliiva!“

„Ja, razmisliiva“, je pokimala. „Če ima tale prostor vhod ima tudi izhod.“

„Tako je, ma'kherw!“

„Ma'kherw? Kako veste za to?“

„Gospod Jim mi je povedal za vaše sanje.“

„Aha, no ja.“

„Spomnite se, gospodična Ana. Spomnite se tega templja. V prejšnjih življenjih ste že bili tu!“

„Kaj?!“

„Anubis vas je opozoril.“

„Ja, res me je. Ampak kako hudiča naj se spomnim izhoda iz te mišolovke?“

„Morate se!“

Ana je napela možgane. Če je izboklina v zidu vodila v to grobnico, potem mora biti nekaj podobnega z izhodom. Vsaj upala je tako.

„Preiščiva stene. Bodiva previdna, da ne poškodujete starih dokumentov.“

Preiskala sta vse štiri stene. Ničesar. Ano je obhajal obup. V notranjosti je postajalo vse bolj vroče in brezdušno. Segla je v levi žep hlač po papirnatemu robčku, da bi si obrisala čelo, ko jo je prestrelilo skozi možgane. Anubisova ogrlica!

„Vem! Vem!“ je zavpila. „Anubisova ogrlica je rešitev!“

Segla je v žep, poiskala rubin na skarabeju in pritisnila. Sprva se ni dogajalo ničesar, potem pa se je zaslišalo zamolklo hreščanje. Vrata so se naposled odprla.

„Alah je velik!“ je vzkliknil Mohamed. Stekla sta ven in proti veliki dvorani.

Tu sta naletela na Ahmeda.

„Tu sta!“ je vzkliknil Ahmed.

„Ahmed! Jusefa je morilka!...Kje je?“ je takoj zarohnem Mohamed.

„Zunaj? Ko je ven prišla sama, sem vaju prišel iskat.“

„Pridita!“

Pohiteli so na površje.

Poiskali so Jusefo, ki je spet mirno izkopavala, kot da se ni zgodilo ničesar. Ko je pred seboj zagledala Mohameda in Ano, je prebledela, skoraj do prosojnosti.

„Konec je igre!“ je dejal Mohamed z grozečim glasom.

Ahmed je že klical policijo in rešilca. Delo na delovišču se je povsem ustavilo.

Jusefine oči so plale od sovraštva, ki je bruhalo na dan.

„Škoda! Mislil sem, da bom Egipt rešila tatov!“

Zdaj je vzkipela tudi Ana.

„Mislite, da sem navadna tatica, ali kaj? Vse bo ostalo Egiptu!...Ampak vi,...vi ste navadna morilka! Niti Anubis vas ne reši pred pekлом, ki vas čaka!“

Jusefa se je zabolščala v tla in stisnila ustnice v ključovalno tanko črto.

„Anubis bo razumel. Mora razumeti!“

„Mislite, da bo usmiljen z moriko? Presodite sama!“

„Ma'kherw,“ je dejal Mohamed. „Ni vedna vaših besed.“

Jusefa je razprla usta.

„Ma'kherw? Zakaj jo tako kličeš?“

Mohamed je poravnal hrbtenico.

„Ker jo je tako poklical sam Anubis.“ Jusefin glas je zadržel.

„Ni res! Ni res! Lažeš Mohamed!“

„Pri Alahu, da ne lažem.“

Ana je dvignila dlani.

„Sledili ste Jimu, kajne Jusefa? Sledili ste mu in ga zaprli v sobo dokumentov?“

„Znanje, ki ga premore Egipt ne sme priti v roke nevernikom. Sam si je kriv, če se je zadušil!“

„In Tim? Kaj vam je storil?“

„Bil je fičfirič! Hotel je ukrasti Anubisovo ogrlico. Videla sem to v njegovih očeh.“

„Kako ste ga ubili? Kako vam je to uspelo?“

„Prestrašil se je sam. Nisem vedela, da je tako šibak.“

Potem sta prišli policija in rešilec. Zdravnik je pri Jimu ugotovil zadušitev. Odnegli so truplo v rešilca in ga odpeljali na nadaljno obdukcijo v Kairo, Jusefo pa je odpeljala egipčanska policija. Na delovišču so si vsi oddahnili.

Ana je žalovala za obema kolegoma. Čeprav tega ni javno pokazala, pa se je na njej vseeno zrcalila globoka žalost. Vedela je, da se zadeve vseeno ne bodo končale dobro, kajti zdaj je grozilo, da bo egipčanska vlada prepovedala izkopavanja, njo pa bodo poklicali nazaj v Evropo, domov v Slovenijo.

O Življenju, Vesolju in sploh Vsem www.andros.si/vesolje/

- podroben opis Sonca in planetov Osončja,
- nastanek in mehanika galaksij,
- rojstvo, življenje in smrt zvezd,
- bigbang, struktura vesolja in njegov konec,
- o možnostih življenja na različnih planetih,
- potovanja na Mars, izza meja Osončja in še dlje,
- pojmovnik, pojasnilo manj znanih pojmov, formule.

BRODOLOMCA

Edo Rodošek, Slovenija

ENA

Dvomim, ali ima tole moje početje sploh kakšen smisel.

Kljub temu mislim, da je moja dolžnost, da drugim priložnostnim astronautom prihranim enako usodo, kot je doletela naju. Sicer pa je beseda usoda mogoče sploh neumestna, saj je le slepo zaupanje v popolnost avtomatike krivo vsega.

Zato sem se odločil, da ob depresijskih obdobjih najinega bioritma - ne morem reči >ponoči<, ker tukaj ni ne dneva, ne noči - ko Silea počiva, registriram svoja opažanja na miselni trak. Mogoče bo kateri od mojih rojakov po naključju le naletel nanje in bo to komu koristilo.

Vse se je začelo čisto nedolžno, ko sva s Sileo dva dni pred najino poroko gledala brošuro, ki je oglaševala vsa mogoča potovanja za medene tedne. Prav njena ideja je bila, da si ogledava kakšen nenavadni kot Vesolja, predno naju obveznosti družinskega življenja za vedno priklenejo na rodni planet. Kot genetski raziskovalec sem lahko oddvojil del svoje čisto spodobne plače v ta namen.

In tako sva se brez mnogo priprav, vkrcala na Octolano, luksuzno vesoljsko križarko, ki je imela enega od svojih osmih prstanov opremljenega prav za tiste, ki so si želeli nenavadnega, nepozabno lepega poročnega potovanja.

Prve tri dni potovanja z nadsvetlobno hitrostjo, ko še ni bil predviden ogled nobenega planeta, sva se prepričala, da brošura ni pretiravala. Hrana je bila več kot odlična, kabina prav razko-

šno opremljena, spored zabavnih ter informativnih prireditev v klubskih in multimedijskih prostorih ladje pa je bil prilagojen tudi najizbirčnejšim okusom.

Četrty dan, eno octohrono po tem, ko smo prispeli iz medprostora, so objavili, da bomo naslednji dan prvič pristali. Ponovno so nas spomnili, da naj se strogo držimo navodil, s katerimi so nas napitali na tečaju pred odhodom.

To je bilo še posebej pomembno zato, ker so na izbranem planetu vladale za nas skorajda nevzdržne življenjske razmere, ki bi nas izven izletniške kapsule umorile v kratkem času. Predvajali so nam video disk, ki je jedrnat prikazal površino planeta in nam razdelili še posebne informativne knjižice, za primer, ko bi nam šlo kaj narobe.

In res je šlo nekaj narobe. Izmed vseh izletnikov ravno in edinole nama s Sileo. Ona se zdaj prebuja, zato končujem z zapisom.

DVE

Na hitro sem preletela to, kar je prvič shranil Azon na miselnem traku. Pregovorila sem ga, da se bova izmenjavala pri tem poslu, enako kot pri vseh drugih opravilih, saj on prav tako nujno potrebuje počitek kot jaz.

Vsa obupana sem, da sva zdaj obtičala tu, na tem strahotnem planetu, kot dva brodolomca.

S križarke, ki se je utirila v orbito nad eksotičnim planetom, smo se odpravili vsi prijavljeni izletniki skupaj v razpršeni, grozdasti formaciji. Naš vodič nam je zatrjeval, da je prav vse upravljanje avtomatično in da njegov

računalnik krmili sleherno od naših šestnajstih kapsul, od katerih je bila vsaka namenjena dvema (zaljubljenima) osebama.

Vodič nas je opozoril, da na površini tega planeta vlada skoraj popolni vakuum, ki bi nam že po krajšem zadrževanju povzročil resne težave, pri daljšem pa pomenil tudi smrt.

Pod nami se je hitro premikal nezno svetli del površine planeta, ki je bil po vodičevih besedah tudi strahotno vroč. Zaradi bleščave smo ga lahko opazovali le skozi močno zatemnjena očala. K sreči pa drugi, večji del planetove površine pokriva fluid, navidezno podoben naši atmosferi, čeprav nekoliko predelek v zgornjih plasteh.

Bili smo seznanjeni s tem, da šele štiri ali pet oktonov pod površino fluida vlada normalni tlak, podoben tistemu na našem rodnem planetu. Kljub temu ga ne smemo dihati, ker vsebuje tudi neko agresivno spojino, ki ne sme priti v stik z dihali. Sicer pa da je tam tako lepo, da se ogled vsekakor splača.

Oba z Azonom sva se oddahnila, ko se je najina kapsula pogreznila v fluid in sva lahko snela zatemnjena očala. Sedaj sva bila z drugimi izletniki povezana le še z zvočno zvezo, kajti fluid je bil razmeroma malo prosojen, tako da jih nisva mogla več videti. Termostat je skoraj takoj izklopil klima hlajenje in najinim očem se je odprl čudoviti tuji svet. Zamaknjeno sva ga gledala skozi opazovalne line in spominjam se, da sem si komaj upala dihati.

Počasi sva letela mimo neznanih bitij tujega sveta, od katerih so bila le maloštevilna prikazana v reklamni brošuri. Nekatera izmed ostalih pa so bila neznansko čudna, vseh mogočih barv in oblik, kot prikazni iz živahnih sanj.

In prav tedaj se je zgodilo.

Preveč se razburim, ko se spomnim tega in bojim se, da bo miselni zapis zato neuporaben. Ne morem misliti, dokler se vsaj malo ne pomirim.

TRI

Dolgo sem moral tolažiti Sileo in končno je vsa izčrpana zaspala v mojem naročju.

Čudoviti prizori, ki potujejo mimo najinih opazovalnih lin, naju zdaj sploh ne pritegnejo več. Flora je sicer nadvse raznolika, rastline nadvse bogatih barv ter raznovrstnih oblik rastejo na položnih pobočjih in gibanje fluida - ne vem, ali lahko temu rečem veter - jih nežno premika sem in tja.

Še bolj presenetljive pa so tukajšnje živali, od komaj vidnih, ki letajo v množestvilnih rojih, pa vse do velikih, zvečine podolgovatih stvorov, ki se gibljejo urno in napadalno, nekateri po površini in drugi nad njo.

V vseh teh lepotah pa zdaj ne moreva uživati, kajti vse najine misli preveča strah pred bodočnostjo. In tudi obup, ki ga pa skrivava drug pred drugim. Nerazumljiva, nemogoča okvara nama je poročno potovanje spremenila v počasno umiranje.

Jutri bova namreč - kljub skrajnemu varčevanju - pojedla že prav zadnjega od rezervnih obrokov hrane v kapsuli. Ti so bili pač predvideni le za primer krajše zamude, nikakor pa ne za primer daljšega čakanja na reševalce. In kako se bova preživljala potem? Na to si ne upam niti pomisliti.

Še zdaj si ne morem razložiti, kaj se je lahko tako nenadoma pokvarilo. V enem samem trenutku je utihnilo rahlo, pomirjujoče brnenje pogona in kapsula je neobgljeno obvisela sredi poltemnega fluida.

Istočasno sva z grozo opazila, da je prekinjena tudi zveza z našim vodičem in vsi najini indikatorji so oznanjali okvaro informacijskih funkcij. Vklopil sem rezervno radijsko povezavo, a je ostala enako gluha; razen enakomernega šumenja elektronike se ni slišalo prav ničesar.

V knjižici je pisalo, da se to sicer sploh ne more zgoditi, da je vse varovano dvakrat ali trikrat. Če pa bi se vendarle, so svetovali, da naj ostaneva mirna in se z ročnim upravljanjem dvigneva na mejo fluida. Tam bova v jarki svetlobi dobro vidna, zato naj v miru in brez panike počakava na reševalce s križarke, ki da vedno pridejo v najkrajšem času.

Ročno upravljanje!

Pritisnil sem na klekno stikalo s tem rešilnim napisom. Vsi indikatorji pa so ostali slepi in nemi in tedaj sem prvič zaznal, da je Silea ob meni zadrhtela. Obupano sem tolkel po stikalu, preklapljal vse gumbе in končno še enkrat pregledal navodila v knjižici. Očitno sem vse delal prav, le pomagalo ni prav nič.

Počasni tok fluida je nosil najino kapsulo dalje in jo polagoma vrtel, kot bi hotel, da si čim lepše ogledava tuji svet. Svet, ki bo - kot zdaj kaže - postal najina grobnica. Vendar sem moral ostati močan. Silea ne sme opaziti, da se tudi jaz bojim.

K sreči delujejo vsaj vse notranje naprave v kapsuli, med drugim tudi ionski izmenjevalec, ki izloči iz zunanje fluida jedko snov in ga tako napravi neškodljivega za dihanje.

Predno sva šla počivat, sem skrbno proučil in pripravil lovilne klešče, ki so pravzaprav namenjene zbiranju spominkov s tujih svetov. Natakniti si je treba dolgo rokavico, ovešeno z mnogi-

mi žicami in potem zunaj poseben mehanski krak zagradi izbrani predmet, ker pač natančno oponaša gibe, ki jih dela upravljevec znotraj kapsule.

Mogoče bom na ta način jutri uspel ujeti kaj užitnega, kar bo prišlo v doseg ročice.

ŠTIRI

Azon je razočaran in nesrečen, kajti kljub trudu ni z mehansko lovilko uspel ujeti prav nobeno žival. Vse prehitro in preveč gibčno se gibljejo, pa tudi svetlobe je tu zdaj že bolj malo.

Uspelo mu je odtrgati le kos neke rastline, ki je v fluidu valovala sem in tja mimo opazovalnih lin in jo prinesli skozi zaporno komoro. Kemični analizator je pokazal, da ima najin prvi plen veliko preveč prav iste jedke snovi kot fluid, da bi ga lahko použila. To je tem večja škoda, ker ima rastlina sicer bogato beljakovinsko sestavo in zato tudi visoko hranilno vrednost.

Gibanje fluida nosi najino kapsulo brezciljno naprej in sicer - sodeč po pogledu na pobočja bližnjih vzpetin - vedno približno na isti višini. Radio je dokončno mrtev in zdaj je preteklo že toliko časa, da sem izgubila že sleherno upanje, da naju sploh še iščejo. Iz Azonovega pogleda sklepam, da tudi on ne upa več. Vendar o tem ne govoriva. Bilo bi pregrozno to izreči na glas.

PET

V preteklem depresijskem obdobju najinega bioritma nisem mogel spati. Med premetavanjem pa me je obšla ideja, kako bi vendarle lahko spravil najino kapsulo v obvladovano gibanje.

Ionski izmenjevalec ima svoj lastni motorček, s katerim črpa fluid skozi sesalne reže na eni strani noter, na nas-

proti strani pa skozi izstopne šobe ven, istočasno pa ga po potrebi tudi prefiltrira.

Konstruktorji so očitno računali tudi na planete z normalno atmosfero, kjer rabite le ventilacijo, zato je bil filter opcijski. Ko prefiltrirate vso zalogo fluida znotraj kapsule, lahko torej začasno izključite filter, ki bistveno upočasni cirkulacijo. Tako vam ostane le usmerjeni tok fluida, ki mu sicer učeno rečejo reakcijski pogon.

Ko sem to odkril, bi najraje zavrnil. Dokler nama ne bo zmanjkalo energije - in jedrski konvertor v kapsuli lahko deluje neznansko dolgo - se bova torej lahko vsaj premikala. Kaj bi dal, ko bi se tega domislil pravočasno, dokler so naju reševalci še iskali. Mogoče pa naju vendarle še iščejo?

Najino prvotno navdušenje pa je kmalu splahnelo, kajti šlo je neznansko počasi in tudi s krmarjenjem sem imel kar nekaj problemov. Vendar je le šlo. Pogled skozi lino mi je to potrdil in prizor počasi se premikajočih pobočij, poraslih s tujim rastlinstvom, je bil kar seditolažilen.

ŠEST

Nisem prepričana, ali me je zbudilo drugačno, sunkovitejše gibanje kapsule, ali pa bela, neznosno prodorna svetloba, ki je slepeče vdiralas skozi opazovalne line.

Azon mi je ponosno razložil svojo domisljico in ko sva si nadela zaščitna očala, mi je pokazal, kje sva sedaj. Povsod okrog naju je bilo tako neznansko belo, da so me skelele oči in od zgoraj je neverjetno razžarjeno sončna krogla vsepovsod razsipavala ognjeno vročino. Prispela sva bila na mejo vakuuma, vanj pa naju novi pogon seveda ni mogel

povzpeti. Meja je bila zelo ostra in površina fluida je hudobno vračala ognjeni žar, ki ga je prejela od sonca.

Krog in krog sva pregledovala neskončno pusto in prazno obzorje, da so nama oči bile že vse vnete, a zaman. Križarka je po nekaj dnevih brezuspešnega iskanja očitno odplula, ko so si menda že dovolj pomirili vest. Saj so bili verjetno itak zavarovani za take pri mere.

Še posebno, ker sva pred odhodom morala podpisati med vsemi drugimi papirji tudi standardno izjavo v drobnem tisku, ki je omenjala najino lastno odgovornost v podobnih primerih. Kar pa nisva resno vzela, ker so naju prepričevali, da je gola formalnost.

Komaj sem zadrževala ihtenje od obupa, Azon pa je molčal in srepo gledal predse, ko sva se po nekaj octohronah spet spustila v znosnejše spodnje plasti. Kljub temu, da zveni neverjetno, sem se spomnila, da sem videla pluti tudi v vakuumu nekaj čudnih stvarov, popolnoma drugačnega videza od vseh dosedanjih. Omenila sem to Azonu, a on je le zmajal z glavo.

Mogoče pa tisto le ni popolni vakuum in obstajajo na tem čudnem planetu celo take življenjske oblike, ki so se prilagodile tudi tej delni praznini. O tem vem zares premalo.

Prvič sva morala iti spat brez večerje.

Azon je sicer izbrskal še nekaj drobtinic hrane - vsega skupaj komajda za dober grižljaj - in mi jih je hotel na vsak način vsiliti. Sprla sva se in končno sva si jih razdelila na pol. Od tega se mi je lakota še bolj prebudila, a tega Azonu nisem hotela razlagati.

SEDEM

Nekaj časa nisem nič zapisoval na miselni trak. Saj si z opisovanjem najine agonije nihče ne bo mogel prav nič pomagati. Že petič sva morala iti na počitek brez mrvice hrane in zdi se mi, da so moji gibi že postali bolj okorni. In moje misli tudi.

Na karkoli pomislim - vse takoj preglasi hromeča slutnja najine bližnje smrti od lakote. Smrti dveh mladih bitij, ki sta komaj dobro zastavila pot v skupno življenje. Kako krivično. Kako nesmiselno.

Opazil sem, da se je Silea v spanju zvila v dve gube, da jo ne bi spet popadli lakotni krči. Tudi sicer spi nemirno, sunkovito diha in telo ji večkrat nemirno trzne. Če kmalu ne najdeva kakšne hrane, kakršne koli hrane, naju bo konec od izčrpanosti.

Moje zadnje upanje je meja fluida in smrtonosno vročih področij, tistih, ki smo jih preleteli na poti s križarke. Na tisti brezskrbni poti, pred komaj nekaj dnevi - ali pa pred tisoč leti - ko še nič ni kazalo, da lahko karkoli gre po zlu.

Tam, kjer je bolj vroče in vlada bistveno manjši tlak, bova mogoče le naletela na kakšno užitno vrsto rastlin. Ali celo na kakšno vrsto živali, ki ne bo tako izmuzljiva in hitra in bi jo bilo mogoče nekako ujeti.

Zato zdaj podnevi krmarim kapsulo nad tujo pokrajino v smeri njenega vzpona, ki pa je le neznamenit in včasih tudi varljiv, saj se kar nenadoma spet prevesi navzdol. In najina hitrost je tako bedno neznamenitna, razdalje pa tako neznanstveno velike. Ponoči pa kljub nesetrpnosti, ki me kar žge v drobno, kapsulo spustim na površje, saj se bojim, da bi sicer v temi zgrešila pravo smer.

Le zakaj sva šla na to poročno poto-

vanje, le zakaj sva slepo zaupala v popolnost in nezmotljivost tehnologije vesoljskih potovanj?

Ta potovanja sicer že dolgo niso več rezervirana za trenirane astronave, a čisto brez tveganja očitno tudi niso. Pa kaj, o tem nihče ne razmišlja, saj so nesreče tisto, kar se dogaja le drugim.

Silea pač ni hotela zaostajati za prijateljicami, ki so se ji bile bahale s čudovitimi doživljaji s svojih turističnih potovanj. Pa tudi jaz sem zlahka pristal, saj sem bil enako željan novih doživetij.

Nihče pa mi ni povedal, da so taka doživetja lahko tudi pot v smrt od lakote. Bridko sem pomislil, da se to ne bi prav nič lepo bralo v reklamni brošuri.

OSEM

Bilo je prav kmalu po tem, ko sem pregovorila Azona, da je šel končno počivat in sem ga zamenjala pri krmarjenju. Oba postajava kmalu trudna, ker sva od lakote že tako oslabela, najino spanje pa je bolj podobno nemirnemu dremežu, ki ga prepletajo nemirne, moraste sanje.

Vendar pa sem prepričana, da sem bila popolnoma budna, ko sem videla tisto bitje.

Navadila sva se nenavadnih in tujih oblik tukajšnjega rastlinstva in živalsstva, pa tudi vseh prehodnih oblik med tema dvema zvrstema. Videla sva bitja, za katera bi prisegla, da so cvetoče rastline, ki pa so se nenadoma začele naglo premikati. Videla sva živali, z odprtimi očmi in požrešnimi gobci, ki pa so bile očitno zraščene s podlago. Sčasoma naju nobeno od teh bitij ni moglo več presenetiti, čeprav so bila tako zelo različna od bitij z najinega rodnega planeta.

Vse dokler nisem videla tisto bitje. Bitje, tako zelo podobno meni in Azonu,

da sem kar odrevenela od osuplosti.

Gibalo se je samozavestno in elegantno sredi fluida in sicer samo, brez kapsule! Planila sem k Azonu in ga zbudila, a medtem je najin rojak že spet izginil in čeprav sva ga s kapsulo skušala dalj časa zasledovati, ga nisva več uzrla.

Bila sem popolnoma pretresena.

Azonova tolažba pa se mi ni zdela preveč iskrena. Zdi se mi, da mi sicer verjame, da sem nekaj videla, a na tihem je prepričan, da gre pri meni za blodnjo od lakote. Skušal mi je dopovedati, da ni verjetno, da bi se kak prebivalec našega planeta prav tako izgubil na tujem svetu, še manj pa, da bi se lahko prilagodil strupom v fluidu.

Nisva se sicer sporekla, a jaz vem, kaj sem videla in tudi vem, da tedaj nisem imela blodenj. In tako sva ostala vsak pri svojem mnenju.

DEVET

Površina pod nami se je zdaj že toliko dvignila, da je le še malo pokrita s fluidom in okoliški pritisk je opazno upadel, tako da sem moral zvečati tlak v najini kapsuli.

Silea se boji bližine vakuuma in res je postalo že kar neprijetno svetlo in opazno bolj vroče, tako da je najina klimatska naprava zelo obremenjena. Našega domnevnega rojaka nisva več ugledala. Je pa tu rastlinje opazno drugačno, bogatejše in skoraj kričecih barv. Tudi živalski primerki so drugačni po obliki, so tudi precej svetlejši. Na žalost pa se gibljejo enako hitro in gibčno, kot vsi ostali, tako da mi je upanje na ulov spet splahnelo.

Z lovilnimi kleščami sem nabral nekaj živobarvnih rastlin in Silei je uspelo toliko izprati jedko snov iz njih, da sva jih použila, čeprav so še vedno

nekoliko pekle v ustih. Bile so tudi zelo malo hranilne in le nekaj octohron pozneje sva bila oba spet lačna. Zvečer so Sileo zvijali tako močni lakotni krči, da je skoraj izgubila zavest.

Moram nekaj ukreniti, da dobim hrano. Močno hrano, bogato z beljakovini. In sicer prav kmalu, sicer bova kmalu prešibka za lov. Zdi se mi, da sem zapazil prav na meji vakuuma neko nenavadno, počasno gomazenje, vendar pa se je prekmalu stemnilo, da bi videl, kaj je.

Jutri zarana bom izstopil iz kapsule in v tistem kratkem času, kolikor pač lahko najdlje zadržujem dihanje, pogledal, ali je to kaj užitnega. To je verjetno najino zadnje upanje.

DESET

Ko sem se zaradi nenavadnega šumenja zbudila iz težkega polsna, sem komaj mogla odpreti oči.

Potem sem videla, da tisto šumenje povzroča zaporna loputa, skozi katero se je pravkar vračal Azon, ki je nekaj nosil. Ko se je obrnil, bi se mi kmalu dvignil želodec ob pogledu na nagnusni stvor, ki ga je bil uplenil. Bil je skoraj bele barve, ogabne oblike in tudi smrdel je grdo.

Azon je težko dihal in bil je ves omotičen zaradi tega, ker se je izpostavil zmanjšanemu tlaku. Ko je spet prišel do sape in sem ga vsa srečna objela, je takoj presekal vse moje pomisleke in povedal, da bova jedla beljakovin bogati plen takoj zdaj, zmrdovala pa se bova pozneje.

Tako je torej Azon plen kar sam razkosal in vtrl vanj začimbe, ki sva jih imela v izobilju. Sedaj, ko ni bilo več videti njegovega grozno grdega videza in ostudne barve, sem se premagala in prav previdno poskusila en košček.

Začudila sem se nad prijetnim okusom prve živalske hrane na tujem planetu in kar čutila sem, kako se mi vrača moč v oslabeledo in shujšano telo. Jedla sva in jedla in kar nisva mogla nehati. Najboljša novica pa je bila ta, da je Azon povedal, da se je ta nagnusnež gibal na meji vakuuma in fluida nadvse okorno in počasi in da so njegova čutila tako topa, da Azona sploh ni zaznal, dokler ni bilo zanj prepozno.

Azon pravi, da se ti stvori držijo najpogosteje v parih, ali v manjših gručah, tako da ni težko dočakati prilike, da zalotiš kakšnega tudi na samem. Gomazijo v plitvem fluidu, se pri tem ogabno zvijajo in izpuščajo zvoke izjemno visoke frekvence.

Po krepčilnem spancu te noči in še celega naslednjega dopoldneva - to je bil prvi spokojni spanec na tujem planetu - se je Azon še enkrat odpravil na lov. Trikrat se je moral vrniti v kapsulo, da se nadiha in opomore od naporov, predno mu je uspelo upleniti še enega nagnusneža.

Z velikim obvladovanjem volje sem plen razkosala in začela pripravljati večerjo. Novo uplenjeni stvor je bil večji od prejšnjega, tako da sva ga lahko le deloma pojedla, ostanek pa sva spravila v hladilnik, sicer namenjen za shranjevanje osvežilnih pijač.

Razigrani Azon pa se je kljub nastopajočemu mraku še enkrat odpravil ven, čeprav sem ga rotilla, naj nikar preveč ne izziva svoje nenadne sreče.

Tokrat ga zelo dolgo ni bilo. Vrnil se je skrajno izčrpan in je dolgo hlastal za sapo, predno se je spet opomogel. Brez plena.

Povedal je, da vsi nagnusneži že mnogo pred nastopom teme izginejo nekam v notranjost vakuumskega pod-

ročja, kajti videti je, da sploh ne potrebujejo fluida za dihanje.

Tako tokrat s seboj ni prinesel nič drugega, kot ploščat kos meni neznanege materiala, ki je bil videti tak, kot da ni naravnega izvora. Rekel je, da ga je našel zasajenega v tla že v vakuumskem območju in da tam ponoči niti ni tako hudo, le sapo moraš zadrževati. Dejal je da ga bo skušal pozneje proučiti, ker so bili na njem narisani neki zagonetni simboli.

Spet se noči in oba z Azonom sva polna novega upanja. Imava neizčrpen vir hrane, kapsula nama bo postala novi dom in sčasoma se bova mogoče privadila tudi neprijaznemu okolju. Morda lahko celo nadaljujeva najin rod v tej novi domovini, ki nas je sprva tako neprijazno sprejela.

Zdaj dežurstva niso več potrebna in prvič bova spala z Azonom skupaj. Kot se za mladoporočenca tudi spodobi.

Spokojno sem se zvila ob njem, moj kljun ob njegovem kljunu in ovila vseh osem svojih lovk s priseski okrog njegovega rdečerjavega, gladkega, lepega telesa. Zadnja stvar, ki sem jo videla, predno mi je spanec zagrnil oči, je bil predmet, ki ga je prinesel Azon s svojege blazno drznega izleta v vakuumsko območje.

To je bila čudna ploščata stvar z zagonetnimi, nerazumljivimi simboli, ki so bili videti takile:

NUDISTIČNI KAMP

KLIC GLOBOKEGA

Samo Petančič, Slovenija

Na poveljniškem mostu je v pilotskem sedežu sedela ženska. Odeta v oguljen jopič je gledala v ekran. Ko je zrla v podobo velike črne praznine, posejane z redkimi belimi pičicami, sta očesi z mehanskimi roženicami oranžno žareli v mraku velike sobe.

Sedeži kopilota, navigatorja in prvega častnika so bili prazni. Temo prostora so prebadale le rumene, oranžne in zelene lučke komandnih pultov, napolnjevalo pa ga je pridušeno brnenje generatorjev globoko v ladji in zvok ventilatorjev v zračnikih.

Nogo v vojaškem škornju je naslonila na komandni pult pred sabo. Segla je v notranji žep jopiča, izvlekla pristrčnico, odvila zamašek in potegnila požirek.

S hidravličnim piskom so se odprla vrata v prostor.

»A smo se ohladili?« je ženska vprašala dekle, ki je vstopilo.

Gostja je bila bosa. Nosila je zelo kratke kavbojke in raztegnjeno majico z velikim zobatim smeškom, ki je pravil Rawr. Njeni lasje so bili rumeni, modri in roza.

Sprehodila se je mimo praznih sedežev, se ustavila ob ženski in jo prebadala s pogledom. Ta je še enkrat nagnila pristrčnico in ji vrnila pogled. V soju lučk je bilo videti kovinske vsadke, ki so ji prekrivali del obraza in segali daleč v lasišče.

»No, kaj je?« je rekla.

»Veš, vedno lahko nehaš,« je dejala deklica.

Prhnila je in se zazrla v ekran. V črni so zdaj brlele številčnejše bele pičice. Znova je nagnila kovinsko steklenico.

»Na krovu imaš tristo ljudi ...«

»Tristo šest. Samo šest je članov posadke. Samo šest je mojih.«

»Ampak tristo jih bo umrlo! Tudi ženske in otroci!«

»Tudi ženske in tudi otroci so tehnično že mrtvi. Kriospanec je enak smrti.«

»Tega ti ni treba.«

»Pa kje misliš, da si? Kaj misliš, da je to?« je vprašala ženska in s pristrčnico pokazala po poveljniškem mostu. Dekle je molčalo. »Tihotapska ladja je. Najboljša med Devico, Sedeminštiridesetico in Maffejem Ena. In tihotapske ladje vozijo prepovedane stvari. Tudi ljudi.«

»Ampak na 731 jim bodo ... Bodo ...«

»Pobrali jim bodo organe. Še vedno speče bodo dali na mizo in jim pobrali organe, ker neki laboratorij potrebuje prave, ne pa in-vitro vzgojene. Plačali nam bodo dovolj, da bomo lahko praznovali naslednjega pol leta.«

»Ti ne praznuješ. Denarja pa imaš že dolgo dovolj.« Čez čas je dodala: »Nikoli ni prepozno.«

Ženska je znova odpila požirek. Bele pike na ekranu so postale jasnejše.

»Že dolgo je prepozno.«

»Ne pa ni!« je dekle udarilo z nogo ob tla.

»Pa je!« je zarjula ženska in mehanske šarenice so ji močnejše žarele v temi. »Kaj ti veš o tihotapstvu in zunanjih sistemih in Globokem?« Dekle je molčalo, ženska pa je nadaljevala. »Tukaj si ... ampak ni te mi treba prenašati! Da dobim takóle, na stara leta na krov tako ... avšo. Nikoli prepozno ... Vidiš ta dva,« je rekla in pokazala na priponki, ki ju je imela nalepljeni na komandni

plošči. Na vsaki je bil moški obraz. Dekle je pokimalo.

»Han Reynolds in Malcolm Solo. Veš, zakaj ju imam tu?«

Dekle je odkimalo.

»Ker sta laž. Tihotapci so vedno, še na Stari Zemlji vozili slabe stvari. Droge. Orožje. Ljudi. Ženske. Deklice. Misliš, da je kdorkoli kdajkoli nezakonito kaj zaslužil, ne da bi komu drugemu škodoval? Zame pa, draga moja, je že dolgo prepozno. Morda je bilo prepozno, ko me je mati rodila na Cervusu štiri. Morda, ko sem pri enajstih prvič ubijala. Morda, ko me je pri dvanajstih posilila gruča Dežnih pesti. Ali ko sem tedaj najboljšo prijateljico potisnila v zračni jašek, da si je polomila noge, jaz pa ušla. Morda, ko sem ubila tipa, ki je hotel biti dober z mano. Kdo misliš, da smo? Reynolds in Solo?«

»Ampak enkrat je moralo biti ...«

Ženska je zrla v črnino. Pičice so postajale jasnejše. Rumena lučka nad ekranom je trikrat utripnila in oddala tri zaporedne piske.

»Enkrat je bilo.« Tokrat je prisrčnica ostala v roki. »Bila je moja druga ladja. Tišina. Vodil jo je tip iz NGC 1093. Muse mu je bilo ime. Bil je pošten. Pošten,« je dejala in pokimala. »Ves čas je govoril, kako ima ženo in šest otrok in da si želi še dve in da ju bo poročil, ko se bo vrnil in zaslužil dovolj, da se bo umaknil.«

»Kaj se je zgodilo?«

»Umaknil se je. Poročil se je s še dvema ženskam. Našli so ga.«

»Federacija?«

»Konkurenca.«

»In kaj je bilo z njim?«

Ženska ni odgovorila. Odpila je iz prisrčnice.

»Bilo pa je tudi dobro. Vem, da je bilo. Moralo je biti.«

Zvezde na ekranu so postajale jasnejše. Ženska je dolgo gledala v ekran.

»Felicia in Nix. To je bilo ... Hah. Konec dvajsetih. Med revolucijo na Vestti Major. Nisem si mislila, da bom srečala še koga ... Takega. A Felicia je bila ... taka. Želela si je s postojanke, kjer je odraščala in vzela sem jo. Nikoli nisem nikogar vzela kar tako. Pol leta pozneje sem zapustila mesto kapitanke. Dala sem se izplačati in našli sva krasen koticček v NGC 3401. Mala Minerva je bilo ime luni. Majhna skupnost. Daleč od vsega. Kmalu sva dobili Niks. Bila je tako ... Bila je ... Vse je bilo ... Lepo.«

»Kaj se je zgodilo?«

Ženska je spila še en požirek.

»Gotovo pričakuješ tragično zgodbo. Tako o piratih ali upornikih, ki so pridrveli na Malo Minervo in pobili vse, kar je lezlo in šlo. Ali o grozoviti bakteriji, ki je zdesetkala kolonijo. Ali pa da se je izkazalo, da mi je bila Felicia podtahnjena kot maščevanje tekmeča iz daljne daljne preteklosti in me je poskušala neko noč ubiti.«

Zvezd je bilo zdaj manj, ena med njimi pa se je večala, zdaj je bila že skoraj velika kot frnikola.

»Zapustila sem ju. Niks je vedno govorila, da želi postati pankerica in Felicia je imela velike načrte z novo hišo. Jaz pa sem ju zapustila.«

»Zakaj?«

»Si tihotapec ali pa nisi. Globoko me je klicalo vse od dne, ko sem stopila z ladje. Klicalo me je, ker je vedelo, kaj sem. Nekega jutra se mu nisem mogla več upirati.«

Jurij Činovski je hitel po ozkih hodnikih Harpune. Plečat, plešast in odet v delovno obleko z močnimi delavskimi škornji na nogah, je bil izrezan ladijski strojnik. Ko se je približal ladijskemu

mostu, je slišal kapitanko z nekom govoriti. Pritisnil je stikalo ob hidravličnih vratih in ta so se odprla. Vstopil je na poveljniški most in dejal: »Imate pa temno.«

Kapitanka se je počasi zavrtela v stolu in se nasmehnila: »To smo.«

Popraskal se je po zatilju, negotov, kaj poveljnica misli, zato se je raje osredotočil na tisto, zaradi česar je prišel.

»CBB-kupole sem popravil. Ob pristanku bodo delovale. Bi si jih šli ogledat?«

Kapitanka je pokimala in vstala. S strojnikom sta se odpravila po ozkem, slabo osvetljenem hodniku. Šla sta skozi ladijsko skladišče, do vrha založeno s prosojnimi kapsulami, v katerih so spali moški, ženske in otroci.

Poveljniški most je ostal povsem prazen. Zvezda na ekranu pa je postajala zelo, zelo svetla.

PALICA

Bojan Ekselenski, Slovenija

Prijel sem palico,
Jo potežkal in uzrl ga.
Zabil sem jo v most nad prepadom,
Zasijala je luč volje,
Most se pod silo zrušil,
Zver je padla,
Pogoltnilo jo je brezno pozabe.

Novič sem vrgel v zrak,
Nasmehnil sem se sreči,
Poprijel sem za meč,
Bridko sabljico,
Ki deli to od tistega.
A ni ga čez čašo Nesmrtnosti,
Kdo bi rad večnost užil?

Vrnite mi pošast,
Vrnite mi njene strasti,
Njeno željo po večnem.

Na palico natakem piščanca,
Spečem jo na ognju zvezdnem,
Kako hrusta ...
Zleknil sem se pod vesolje,
Eno rojeno,
Drugo živeče,
Tretje mrtvo.

Palica.
Meč.
Kupa.
Podkupnina za boga.

ZVEZDNI PRAH 3

zbir slovenske fikcije

RAZPIS ZA OBJAVO

SPEKULATIVNIH ZGODB IN PESMI 3

*Novembra 2012 smo uspešno izdali prvo zbirko spekulativnih zgodb in pesmi **ZVEZDNI PRAH 2012 - letni zbir slovenske fikcije**.
Aprila 2015 je izšla druga zbirka **ZVEZDNI PRAH - druga galaksija**.*

Društvo ustvarjalcev spekulativnih umetnosti ZVEZDNI PRAH, Stritarjeva 24, Maribor, razpisuje netekmovalni natečaj za objavo spekulativnih zgodb in pesmi za tretjo zbirko spekulativnih zgodb

ZVEZDNI PRAH - tretji planet.

Namen natečaja je pridobiti kvalitetna dela za objavo.
Zaključek 3. natečaja je: **30. december 2016**.

Zbirka bo izšla predvidoma v začetku leta 2017. Na natečaj pošljite vašo zgodbo ali pesmi s področij znanstvena fantastika, fantazija, horor (grozljivka) in/ali kriminalka. Zgodba naj bo dolžine največ 24.000 besed (ali 96 strani ali 6 avtorskih pol ali 172.800 znakov s presledki). Pesmi naj bodo največ tri, poljubne dolžine. Besedilo pošljite v elektronski obliki (DOC, DOCX, ODT, ipd.) in naj bo pripravljeno skladno s standardi, ki so objavljeni na internetni strani **www.zvezdni-prah.si**. Tričlanska komisija sestavljena iz članov društva, bo ocenila vse prispele zgodbe ali pesmi in se odločila o uvrstitvi besedila v izbor. Na njihovo odločitev pritožba ni možna. Avtorji prejmejo kratko sporočilo o izboru/neizboru v roku 30 dni od dneva zaključka natečaja. Z izbranimi avtorji bomo sklenili ustrezno avtorsko pogodbo o brezplačnem odstopu besedila.

Gradivo pošljite uredniku v elektronski obliki na e-naslov:

andrej.ivanusa@gmail.com

ali v drugi digitalni obliki (USB ključek, CD) na naslov:

Društvo ZVEZDNI PRAH

urednik Andrej Ivanuša

Borštnikova 33, 2000 Maribor.